

Lunds universitet
Statsvetenskapliga institutionen

STVM25
VT 2022

Handledare: Anders Sannerstedt

LUNDS
UNIVERSITET

Utanförskapet misstänkliggjort:

En komparativ diskursanalys av Socialdemokraterna
och Moderaterna mellan 2010 - 2022

Masteruppsats
Valdemar Holt

Abstract

As a result of Rasmus Paludan's planned burning of the Koran during the Easter weekend, several riots broke out in different parts of Sweden. Some party leaders condemned the violence but also linked the events to growing social exclusion in society. This study examines the changes within the discourse of the Moderates and the Social Democrats as regards the concept of social exclusion. Using Ernesto Laclau and Chantal Mouffe's discourse theory to analyse parliamentary debates between 2010 and 2022, the study found major discursive changes. Primarily, new perspectives emerged regarding what constitutes "Swedish society" and what does not. Oftentimes, different forms of exclusion were used as an opposing backdrop to define these constituent parts. Both parties show a discursive tendency to highlight the importance of employment and non-dependency on welfare. Additionally, the exclusion was found to be more frequently described along aspects such as foreign background, religion and culture as well as sometimes inferring causality therein. Finally, each party has redefined their definitions of societal identity through increased exclusivity in discursive practices of demarcation. This may affect the likelihood of certain subject positions to successfully combine cultural or religious identity with the political ideal of the general citizenry.

Nyckelord : utanförskap, Socialdemokraterna, Moderaterna, riksdag, diskurs, identitet

Antal ord : 19478

Innehållsförteckning

1	Introduktion	1
1.1	Syfte	3
1.2	Frågeställning	3
1.3	Avgränsningar	3
1.3.1	Utanförskapets olika betydelser	4
2	Tidigare forskning och teori	6
2.1	Tidigare forskning	6
2.1.1	Kultur, etnicitet och identitet	6
2.1.2	Statlig legitimitet och nationell säkerhet	7
2.1.3	Terminologi och begreppets omstridda betydelse	8
2.2	Teoretisk underbyggnad och förklaringsansats	10
2.2.1	Grundläggande teoretiska ansatser	10
2.2.2	Identitet	11
2.2.3	Antagonism och hegemoni	12
2.3	Studiens bidrag	13
3	Metod och material	16
3.1	Metod	16
3.1.1	Analytiskt tillvägagångssätt	18
3.2	Material	21
3.3	Metoddiskussion	22
4	Bakgrund	24
4.1	Utanförskap som begrepp	24
5	Analys	26
5.1	Socialdemokraterna	26
5.1.1	2010 - Mona Sahlin	26
5.1.2	2014 - Stefan Löfven	29
5.1.3	2018 - Stefan Löfven	31
5.1.4	2022 - Magdalena Andersson	34
5.2	Moderaterna	38
5.2.1	2010 - Fredrik Reinfeldt	38
5.2.2	2014 - Fredrik Reinfeldt	41
5.2.3	2018 - Ulf Kristersson	44

5.2.4	2022 - Ulf Kristersson	47
6	Slutsatser	51
6.1	Sammanfattande tabell	53
7	Diskussion	54
7.1	Vidare forskning	58
8	Referenser	60

1 Introduktion

Till följd av Rasmus Paludans planerade koranbränning under påskhelgen utbröt flera upplopp i olika delar av Sverige, exempelvis i Skäggetorp, Linköping (Dagens Nyheter, 2022). I samband med detta skadades ett hundratal polistjänstemän, något som bland annat efterföljdes av flera reaktioner från politiskt håll (Polisen, 2022). Flera partiledare, bland annat Ebba Busch (KD) och Ulf Kristersson (M), fördömde våldet och kopplade dessutom en del av orsakerna till utvecklingen inom landets utanförskapsområden (Aftonbladet, 2022). Den förstnämnda deltog dessutom i en intervju med SR Ekot i vilken hon ställde frågan varför polisen inte sköt skarpt mot upprorsmakarna (SR, 2022).

“Varför har vi inte hundra skadade islamister, hundra skadade kriminella, hundra skadade upprorsmakare?”

Ebba Busch (KD)

Ebba Buschs uttalande översattes dessutom felaktigt i Sveriges Radios nyheter på arabiska och somaliska; ordet “islamister” blev istället “muslimer” (Fernstedt, 2022). Därigenom intensifierades också en pågående politisk debatt, kring utanförskapets och majoritetssamhällets ansträngda relation. Situationens plötslighet och politikens korta svarstid gav dessutom upphov till flera ledtrådar, inte minst gällande partiernas diskursiva tonläge. Uttalandet fick kraftig kritik, av exempelvis Socialdemokraternas Morgan Johansson som kallade Busch för en “uppjagad amatör” (Svenska Dagbladet, 2022). Moderaternas partiledare Ulf Kristersson uppmanade istället till förståelse för uttalandets kontextuella betydelse samt den underliggande frustration som våldet frambringade. Utanförskapet som del av en bakomliggande förklaring till upploppen antas dock av de flesta politiska partier (Aftonbladet, 2022). Särdragen mellan dessa framkommer tydligare vid närmare betraktelse av de slutsatser som härefter dras eller insinueras. Denna diskursiva utveckling har stor inverkan på politikens olika svar på frågan om samhällets identitet och vem som bör anses tillhöra eller inte. Socialdemokraterna och Moderaterna, i befattning av deras ledarroll inom svensk blockpolitik, sänder ut olika signaler i detta avseende. Denna kontrast syns inte bara vid jämförelse av varandra utan även utifrån ett historiskt perspektiv. Som riksdagens största partier har dessa två en grundläggande roll inom den svenska politikens diskurs.

Skillnaderna är många och varierade, inte minst gällande vilken självbild som uppmålas av dess representanter och motståndare. Därtill var den svenska riksdagen under lång tid i händerna på antingen “blå skattelättnader” eller “röda välfärdssatsningar” (Oscarsson & Ekengren, 2015). Dessa två historiska motståndare har dessutom båda deltagit i ett parallellt politiskt maraton sedan 2010. Båda har förlorat väljare till Sverigedemokraterna och har upplevt turbulenta partiledarbyten samt stundvis försvagade opinionssiffror. Ännu mer talande har förändringen i formen och innehållet av uttalanden och debattinlägg varit (SVT, 2018). Under 2014 höll Fredrik Reinfeldt (M) sitt välkända sommartal *Öppna era hjärtan* vari denne uppmanade till ett varmt välkomnande av de förväntade flyktingströmmarna till Europa. Ett år senare höll Stefan Löfven (S) ett tal vid Medborgarplatsen och manade till en liknande inställning. Däremot, endast två månader efter det sistnämnda talet, beslutar regeringen att stänga gränsen, i tydlig kontrast till tidigare uppmaningar (SR, 2016). Med andra ord genomgick båda partier en omvälvande förändringsperiod sett till både politisk retorik och konkret beslutstagande, framförallt sett till migrationspolitiken.

Vissa menar dock att denna förändring i attityd också flutit över till närliggande sakfrågor, exempelvis diskussion kring utanförskap och kriminalitet. Det diskursiva identitetsskapandet, genom dess kapacitet att förorda eller förminska vissa attribut, kan leda till att skillnadernas betydelse ökar. I sin tur kan detta leda till ett förvärrat läge för olika samhälleliga grupperingar som i högre grad definieras utifrån deras skillnader sinsemellan. Med andra ord blir det enklare att tänka sig ett “vi” och “dom” om fokus ligger på hur grupper skiljer sig istället för hur de liknar varandra. Dessutom, enligt Ernesto Laclau och Chantal Mouffe i *Hegemony and Socialist Strategy* ses samhället som en diskursiv konstruktion med vissa antagonistiska gränsdragningar (Laclau & Mouffe, 1985: xiv-xviii). Dessa gränser markerar samhällets konfliktlinjer gentemot de symboler eller tecken som befinner sig i ett motsatsförhållande till diskursen. Risken finns alltså, vid markerandet av samhällets gränser, att vissa lämnas innanför och andra utanför, samt att dessa också potentiellt börjar se varandra i termer av fiendskap. Laclau och Mouffe menar därtill att denna risk inte är borttagbar utan ständigt närvarande oavsett form av diskursivt system. Med andra ord kan en lyckad tillslutning (tillfällig kontroll över exempelvis ett teckens positionering och/eller betydelse) inom ett diskursivt system medföra en förflyttning av den antagonistiska gränsdragningen. Därigenom kan också fiendskapen öka mellan de inkluderade delarna och de exkluderade. Utanförskapet i Sverige kan kategoriseras på många olika sätt: exempelvis spatialt, ekonomiskt, kulturellt eller religiöst. Gränsdragningen av de politiska diskurserna för vad som anses vara del av samhället eller inte, bland annat genom förordade beteenden eller åsikter, framkommer

härigenom som centralt för relationen mellan samhällets olika grupperingar (Laclau & Mouffe, 1985: 154-158). Frågan uppkommer därigenom: har Moderaternas och Socialdemokraternas respektive diskurs, sett till synen på utanförskap, förändrats? Vad utmärker förändringen och har även samhällets antagonistiska gräns förflyttats?

1.1 Syfte

Syftet med denna uppsats är att undersöka Socialdemokraternas och Moderaternas diskursiva förändring gällande synen på och beskrivningen av utanförskap mellan perioden 2010-2022. Denna förändring undersöks med hjälp av Laclau och Mouffes diskursteori. Det diskursiva samspelet jämförs, i synen på utanförskap, med S och M som primära studieobjekt. Begreppet utforskas framförallt sett till dess diskursiva betingning med andra termer och dess varierande betydelse samt dess relation till andra centrala symboler och signifikanter.

1.2 Frågeställning

Frågeställning

Har Moderaternas respektive Socialdemokraternas diskurs, i dess syn på utanförskap, förändrats mellan 2010-2022? I sådana fall, hur ser denna förändring ut?

Underfrågeställningar

Har Moderaternas diskurs, i dess syn på utanförskap, förändrats mellan perioden 2010 - 2022?

Har Socialdemokraternas diskurs, i dess syn på utanförskap, förändrats mellan perioden 2010 - 2022?

1.3 Avgränsningar

Studien analyserar riksdagsdebatter med fokus på partiledaren mellan 2010-2022. Dessutom undersöks bara diskursiva förändringar inom området för riksdagsdebatter och därigenom inte inom andra politiska arenor. Anledningen till varför vissa materialtyper avvisades till förmån för partiledardebatter kan delvis härledas till vad många anser denna tid representera, i viss mån ett nytt uppsving för partiledarens roll. I artikeln "Reevaluating the Influence of Leaders Under Proportional Representation: Quantitative

Analysis of Text in an Electoral Experiment” (2021) ifrågasätter Annika Fredén och Sverker Sikström idén kring partiledarens minskade effekt på väljarbeteende inom proportionella system (exempelvis Sverige eller Danmark). Sören Holmberg och Henrik Oscarsson menar också i deras artikel “Party Leader Effects on the Vote” (2011) att partiledaren innehar en definitiv effekt på väljarbeteende och uppfattningen av partiet i stort. Valet av att avgränsa endast till att analysera partiledardebatter kan därigenom delvis underbyggas.

En kartläggning av samtliga politiska partier, istället för endast M och S, framstod som delvis förhindrande för möjligheten att genomföra något annat än en översiktlig analys. Anledningen till detta är disponeringen av tid som därigenom skulle tvingas ut i många olika studieobjekt. Istället bedömdes valet av två partier både möjliggöra för en djupgående analys och samtidigt inte resultera i en ojämlig fördelning av studiens resurser, tid eller fokus. Valet av Socialdemokraterna (S) och Moderaterna (M) underbyggs av flera anledningar, däribland bedömningen av dessa två som representativa för olika generella fåror inom svensk politik. Därutöver formulerades tidigt en hypotetisk grundsats enligt vilken M och S genomgått en liknande politisk väg framåt, framförallt sett utifrån den diskursiva utvecklingen gällande exempelvis migration. Dessutom kan den kausala inferensen inte misstas i det fallet, där krisen passar väl in i tid och samklang, och flertalet studier har tidigare anlänt vid denna slutsats (Edstam, 2021; Sundin och Bolling, 2018). Däremot är frågan inte uttömd, eftersom effekter inom andra områden potentiellt kan blivit bortglömda.

1.3.1 Utanförskapets olika betydelser

Diskussionen kring “utanförskap” och de olika närliggande begreppen försvårar möjligheten för att enkelt formulera en frågeställning som sedan blir metodologiskt genomförbar. I denna studie avses den diskursiva föreställningsvärlden undersökas och därför kan viss flexibilitet avseende begreppsanvändning anses fördelaktigt.

LUA-områden, eller också mindre formellt benämnda utanförskapsområden, och (särskilt) utsatta områden förväxlas vid vissa tillfällen med varandra, framförallt för att de delar vissa grundläggande likheter. Enligt boken *Att vända utvecklingen: från utsatta områden till trygghet och delaktighet* (Gerell et al., 2020, 3-5) är denna begreppsmässiga diskussion talande för hur olika politiska partier på olika sätt använder sig av dessa termer, stundvis med uppenbart varierande betydelse. Den formella betydelsen av de olika begreppen har inte en särskilt påtaglig inverkan på hur vissa politiska representanter

väljer att benämna olika områden med delvis liknande samhällsproblem. Med hänvisning till begreppens stundvis flytande politiska betydelse kommer istället de grundläggande enande attributen antas som markörer för relevanta delar i analysarbetet. Enligt Polisen beskrivs utsatta områden som "...geografiskt avgränsade områden som karaktäriseras av en låg socioekonomisk status och där de kriminella har en inverkan på lokalsamhället" (Polisen, 2022). Dessutom finns tre olika kategorier för dessa, s.k. utsatta område, riskområde och särskilt utsatta område, med varierande grader av de problematiska delarna och beroende på även vissa ytterligare orosmoment. Gällande utanförskap, eller utanförskapsområden, finner vi en delvis annorlunda begreppslig problematik. Utifrån ett generellt perspektiv kan detta begrepp sägas karaktärisera sociala strukturer, eller socioekonomiska, i högre grad än utsatta områden även om detta också kompliceras i och med tvetydig användning vid olika tillfällen (Björkemarken, 2014: 4-7, 10-15). Gemensamt för alla dessa är socio-ekonomiska problem, kriminalitet och maktstrukturer samt efterföljande samhällelig marginalisering på grund av detta. Begreppens underliggande koppling och stundvis synonyma användning av olika politiska representanter undergräver delvis möjligheten att praktiskt genomföra en diskursanalys där den formella definitionen tas i övervägande stor beaktning. Därav avser studien att i analysarbetet inkludera den politiska diskursens förändring i relation till utanförskap och dess olika förtecken. Med andra ord, på grund av begreppens delvis överlappande natur och den stundvisa avsaknaden av respekt för betydelsens formella begränsning inom politisk debatt, tvingas utanförskapet tolkas i bredare omfattning. Uttalanden som berör problemområdena ovan, kommer därför bedömas vara relevanta för analysen av den politiska diskursens beskrivning av utanförskapet.

2 Tidigare forskning och teori

Utanförskap och s.k. utsatta områden är ett omdiskuterat fält. Nedan presenteras en överblick av tidigare forskning och därtill placeras studien i relation till de tidigare diskussionerna och resultaten.

2.1 Tidigare forskning

2.1.1 Kultur, etnicitet och identitet

Den politiska diskursens kapacitet att definiera samhälleligt medborgarskap diskuteras av Ulrika Olausson i artikeln “Medborgarskap och identitet: den diskursiva konstruktionen av politisk identitet” (2005). Olausson undersöker globaliseringens effekter på samhällets medborgarskap genom att granska hur gränserna för dess definition förändras. Vidare menar Olausson att betydelsen av medborgarskapet och dess tillkommande krav i relation till individens plikter och skyldigheter genomgår ständiga förändringar. Diskussionen kring om mening skapas utifrån nationella gränser eller i en ny globaliserad idévärld tas även upp. Andra belyser effekten av majoritetssamhällets syn på utanförskapet och hur detta riskerar att komplicera pågående integrationsprojekt. Ingemar Elander, Charlotte Fridolfsson och Eva Gustafsson undersöker i deras artikel “Swedish Muslims and Secular Society: Faith-Based Engagement and Place” (2014) bland annat huruvida perspektiven på utanförskapsområden i samband med synen på religion eller kriminalitet påverkar invånarnas identitetsskapande. Detta perspektiv får även medhåll från vissa samhällsdebattörer, däribland Navid Modiri i boken *Hej system* (2017). Han använder begreppet “mellanförskap” (på gränsen eller nära utanförskapet) för att beskriva hur denna avbildning kan bidra till att exkludera vissa människor ytterligare (Modiri, 2017: 15-26, 173-181).

I många fall diskuteras den kulturella skillnaden mellan det allmänna svenska samhället och exempelvis nyanlända. Vanja Lozic och Magnus Dahlstedt utforskar i deras bokkapitel “Färgblind rasism: problemföräldrar, utanförskapsområden och fostran till svenskhet” i *Ras och vithet: Svenska rasrelationer igår och idag* (2017) hur konceptet ‘ras’ och gruppstillhörighet aktualiseras i dessa områden. Andra diskuterar fenomenet med liknande premisser, mestadels i termer av att problematisera utsikterna för integration och kulturellt samliv (Dahlstedt & Lozic: 215–236). Denna problematik blir också relevant

inom flertalet olika samhällsfrågor, exempelvis i relation till utbildningsväsendet och skolan. I artikeln “Nyanlända: Utmaning för interkulturellt ledarskap” (Lahdenperä, 2016) framförs idén att nya lärdomar kan utvinnas av ökad interaktion med den mångkulturella miljön i utanförskapsområden. Utifrån dessa rön kan även partiledare och politiska koncept kategoriseras med hjälp av denna studie, såsom i underliggande grunduppfattningar vilka i sin tur påverkar viktiga delar av den diskursiva utgångspunkten.

Aje Carlbom lyfter i dennes artikel “The imagined versus the real other: Multiculturalism and The representation of Muslims in Sweden” (2003) potentiella problem kopplade till synen på och representationen av muslimer i Sverige, framförallt i koppling till flertalets svåra situation i utanförskap. Det mångkulturella idealet, menar Carlbom, maskerar underliggande skillnader och förvärrar situationen sett till möjligheten för lyckad integration och samhällelig gemenskap. Mångkulturens dolda fallgropar försöker även Tove Skutnabb-Kangas kartlägga i artikeln “The colonial legacy in educational language planning in Scandinavia: from migrant labor to a national ethnic minority?” (1996). Hon argumenterar för att det svenska språket kan anses vara en viktig markör för det svenska samhällets relation till utanförskapet och nyanlända. I detta sammanhang sammankopplas det svenska språket med grupptillhörighet och ett överlägset synsätt gentemot de icke-svenska språken. Med andra ord riskerar detta att bidra till utanförskap genom en uteslutande kultur gentemot den som på inte tillräckligt hög nivå behärskar svenska språket. Enligt vissa, exempelvis Tino Sanandaji i sin bok *Massutmaning* (2017: 47-52, 53-58), bidrar nuvarande kulturella, religiösa och etniska skiljelinjer till framtida samhällsproblem. Utöver detta beskriver Sanandaji också en potentiell riskfaktor i koppling till den växande multikulturella sammansättningen som i högre grad definierar Sverige.

2.1.2 Statlig legitimitet och nationell säkerhet

Ytterligare ett perspektiv inom tidigare forskning ifrågasätter huruvida dessa områden bidrar till samhällets stabilitet eller inte. Frågor gällande säkerhet, legitimitet, våldsdåd, kriminalitet och s.k. ‘no-go zones’ tas ofta upp i dessa sammanhang. Krister Thelin lyfter några av dessa problem i dennes “Med polisen i centrum” (2016) där olika vägar framåt för lyckat polisarbete diskuteras i relation till utanförskapsområden. Eftersom artikeln i stor utsträckning antar ett legalt synsätt framförs olika möjligheter att motverka kriminell verksamhet men också huruvida den statliga legitimiteten påverkar (och påverkas) av

polisarbetet. Perspektivet vilket underbygger en sådan beskrivning är däremot ofta omdiskuterat. Enligt Carl-Ulrik Schierup, Aleksandra Ålund och Anders Neergaards första bokkapitel i *Nation i ombildning* (2018) främjas en antagonistisk och främliggörande politik gentemot människor i utanförskap. I detta avseende menar de att 2000-talet medfört en ny form av rasism och vad de menar är "...exkluderande inkludering..." (Schierup m.fl. 2018: 17, 23-31). Detta innebär att den övergripande politiska ordningens uttalanden i teori kan anses vara inkluderande men i praktik endast utmynnar i misslyckade projekt och uteslutande strukturer som tillåts kvarstå eller inte syns. Med andra ord kan här finnas en form av kritik mot den statliga legitimiteten, framförallt i relation till dess omhändertagande ansvar gentemot utsatta grupper eller områden samt dess misslyckande inom detta.

Ytterligare en form av kritik av liknande slag belyser istället hur oförmågan att hantera utanförskapets hotfulla orosmoment riskerar att undergräva den statliga legitimiteten, i kapacitet av bristande våldsmonopol. Magnus Ranstorp och Josefine Dos Santos ämnar att kartlägga olika hotbilder mot det demokratiska och värdegrundsbaserade samhället i boken *Hot mot demokrati och värdegrund - en lägesbild från Malmö* (2009). Kopplingen mellan muslimsk extremism och radikalisering som sammantagna hot mot samhällets värdegrund och framtida stabilitet belyses. Utanförskapet och dess förtecken, som exempelvis arbetslöshet och otrygghet, tas även upp som relevanta faktorer i bakgrunden till denna hotbild. I boken *Mellan salafism och salafistisk jihadism: Påverkan mot och utmaningar för det svenska samhället* (Ranstorp m.fl. 2018: 164-166) återfinns liknande tankegångar om radikaliserings bakgrund och dess effekter på samhället. Återigen kopplas den muslimska extremismen och oförmågan att motverka denna utveckling samman med utanförskapets problemområden samt risken för att denna bristande bild negativt påverkar den statliga legitimiteten. Samtidigt yrkar andra, såsom Magnus Dahlstedt i boken *Förortsdrömmar: Ungdomar, utanförskap och viljan till inkludering* (2018), på en förändring av perspektivet gällande dessa områden och framförallt bakgrunden till dess framväxt. Exempelvis diskuterar Dahlstedt problemområdet i termer av 'uppförande och moral', vari de eftertraktade egenskaperna som hos vissa individer saknas kräver någon form av karaktärsbyggande omskolning (Dahlstedt, 2018: 46-51).

2.1.3 Terminologi och begreppets omstridda betydelse

Diskussioner kring den terminologiska användningen av ordet, där olika betydelser kan härledas till olika partier, aktörer eller personer presenterar en välbehövd förklaring till begreppets otydlighet. Dessutom görs stundvis analysen att begreppets betydelse på flera

sätt kan konstrueras på hjälpsamma eller antagonistiska sätt. I boken *Begreppet "utanförskap"* (2014) spårar Mariann Björkemarken ordets tidiga användning inom politisk debatt till tidigt 2000-tal. Vissa skillnader mellan partier uppenbarar sig, exempelvis hänvisar vissa till ouppfyllda skolresultat och andra till kriminalitet (Björkemarken, 2014: 4-7, 10-15). Diskussionen kring vilka förtecken som beskriver utanförskapet i Sverige i jämförelse med andra länder belyser några utmärkande drag. I en jämförelse med Danmark beskriver Tina Gudrun Jensen och Rebecka Söderberg i artikeln "Governing urban diversity through myths of national sameness- a comparative analysis of Denmark and Sweden" (2021) hur den svenska modellen föreskriver produktiv kapacitet som primär kvalifikation för att anses erhålla "nationell tillhörighet". Å andra sidan beskrivs den danska modellen som i högre grad kulturellt betingad, där homogenitet i kulturella uttryck föreskrivs. I relation till uppsatsen är terminologisk förståelse fundamental i och med begreppets mycket omtvistade betydelse. Viss möjlighet finns dessutom att ytterligare komplicera, och samtidigt utifrån ett parlamentariskt-politiskt perspektiv också förtydliga begreppets diskursiva användningsområde (vilket inte nödvändigtvis överensstämmer med den formella definitionen). Tobias Davidsson i dennes artikel "Utanförskapelsen. En diskursanalys av hur begreppet utanförskap artikulerades i den svenska riksdagsdebatten 2003-2006" (2019) undersöker begreppets betydelse inom den svenska riksdagsdebatten. Dessutom utforskas vilka olika begrepp som i kombination med utanförskapet kan sägas agera likt förtecken för detsamma. Enligt studien är några av dessa exempelvis bidragsberoende, invandrarskap och kriminalitet.

Enligt Jens Rydgren i dennes bok *Movements of exclusion: Radical right-wing populism in the Western world* (2005) finns även utrymme för att misstänka olika populistiska förtecken i och med förändringar inom diskursens definitioner gällande samhällets identitet kontra de exkluderade segmenten (t.ex. utanförskapet). Rydgren argumenterar för att framförallt höger-populistiska rörelser föranleder det underliggande politiska narrativet i termer av begränsade definitioner; exempelvis där utrymme för heterogenitet inom identitetens markörer förminskas (Rydgren, 2005: 131-136). Därtill har medialiseringen, i dess olika format, också bidragit till förändringar inom politisk strategi med potentiellt avgörande effekter för diskursivt idébyggande. Tidigare nämnda Andrew Chadwick föreslår i sin bok *The Hybrid Media System : Politics and Power* (2017) att "äldre" media, såsom tidningar eller TV, inte längre är tillräckliga i kampen om politiskt inflytande. Istället krävs även en viss nivå av publicitet inom nyare mediala kanaler, exempelvis Twitter eller Instagram. Dessutom menar denne att detta i sin tur delvis påverkar tillvägagångssättet i relation till uttalanden eller andra försök till att synas

medialt. En ständig kamp för uppmärksamhet utspelar sig, vilket i exempelvis Twitters korta format, kan potentiellt medföra en ökad vilja att konstruera utlåtanden i mer häpnadsväckande termer i jakten efter ökad medial synbarhet (Chadwick, 2017: 14-19). Å andra sidan kan den hybridiserade formen av mediala kanaler också bidra till en ökad diversitet i perspektiv samt möjligheten att uttrycka dem. Sammanfattningsvis kan dessa indikatorer berika analysen i relation till vad den diskursiva förändringen kan anses föranleda, exempelvis vid observerbar begränsning av den diskursiva formuleringen av samhällets identitet och därtill dess kontrasterande motsats(er).

2.2 Teoretisk underbyggnad och förklaringsansats

2.2.1 Grundläggande teoretiska ansatser

Uppsatsen utgår utifrån diskursteoretiska perspektiv, något som medför vissa grundläggande antaganden. Framförallt grundar sig detta i Ernesto Laclau och Chantal Mouffes diskursteori och dess införlivning i statsvetenskaplig forskning. En underliggande ansats framför att alla enheter, eller objekt, och handlingar är meningsfulla i ett större diskursivt spel. Jacob Torfing beskriver i *New Theories of discourse: Laclau, Mouffe and Žižek* (1999) hur detta diskursiva spel i sin tur är beroende på politiska ideologier, idésamlingar och andra perspektiv. Ett objekt eller en handling kan därigenom innebära ett stort antal olika slutsatser, baserade på mycket annorlunda sätt att resonera. Däremot utgår samtliga perspektiv utifrån en diskursiv ordning, eller systematiserad tolkning, vilken utgör objektets eller handlingens betydelse. I relation till aktörer, ideologier eller politiska partier skapas olika diskursiva system varigenom relationen mellan objekt och handlingar förhandlas på varierande sätt. Av detta följer bland annat olika ställningstaganden som exempelvis olika individer, kanske de röstberättigade, kan avvisa eller acceptera. Utifrån denna grundläggande beskrivning följer också att diskursteori framförallt är intresserad av att undersöka hur de olika diskurserna tydliggörs, ifrågasätts och potentiellt förändras eller utbyts. Ytterligare en fundamental grundsats menar att denna förståelse av världen, stater eller politiska partier nödvändigtvis är socialt konstruerad och därmed föränderlig (Torfing, 1999: 85-92, 94-95).

Ett formgivande drag hos Laclau och Mouffe kan finnas i definitionen av *diskurs* och det *diskursiva*. Vad som erhåller en tillfällig, föränderlig, ofullständig och interrelationell beskrivning (av betydelse och mening) kan sägas ingå i diskursen. Det som däremot

utelämnas och inte erhåller samma form av tydlighet i dess tillskrivna mening kan kallas det diskursiva. Jacob Torfing beskriver omöjligheten att fullständigt beskriva det diskursiva genom att likställa det med föreställningen av exempelvis gud eller materia. De nödvändiga kriterierna eller karakteristikan för någon av dessa är delvis eller helt höljt i dunkel. Den fundamentala argumentationen bakom detta fenomen är att diskursen inte kan inkludera allt utan av nödvändighet utelämnar vissa delar, som därigenom inte erhållit en delvis fixerad position i systemet (Torfing, 1999: 92-93). Laclau och Mouffe avvisar dock denna åtskillnad och yrkar istället för en sammanvägning av dessa fält, där alla handlingar innehar en mening. Detta inkluderar de handlingar som försöker konstruera genom uttalanden nya betydelser inom diskursen (Torfing, 1999: 94).

Enligt David Howarth i boken *Diskurs* (2007) innebär diskursanalys en genomgång av empiriskt material utifrån ett perspektiv att det här finns en diskursiv mening. I konkret tillämpning kan detta appliceras på t.ex. tal, rapporter, intervjuer eller debatter. Med andra ord ger denna form av analys, i kombination med diskursivt betydelsefullt material, forskaren möjligheten att observera diskursen utveckling inom ett visst område (David Howarth, 2007: 148-153). Dessutom, möjliggör ett specifikt teoretiskt perspektiv för en utgångspunkt som både är tydligt definierad och applicerbar på problemet. Med andra ord kan även teorin fungera som ett hjälpmedel för en klarare analys. För att exemplifiera detta kommer uppsatsen använda sig Laclau och Mouffes skillnad- och ekvivalenslogik. Härigenom kan begrepp 'utanförskap' och misstanken kring dess utökade betydelse mätas utifrån ett tydligt analysinstrument. Diskursteori, enligt Howarth, avser att försöka 'artikulera' objektens och handlingarnas betydelse i det större teoretiska och diskursiva spelet. Denna uppsats lutar sig därav framförallt på poststrukturalistiska idégångar och tankesystem (Howarth, 2007: 17-23).

2.2.2 Identitet

Enligt Laclau och Mouffe kan identitet anses uppkomma utifrån artikulationen av betydelsefulla grundbegrepp som därigenom resulterar i ett diskursivt system där denna identitet erhåller helhet och sammansättning. All interaktion vari en relation etableras eller förändras mellan de olika grundbegreppen kan anses vara en form av artikulation. Som tidigare nämnt kan en diskurs beskrivas som den totala strukturen som framkommer genom olika former av artikulation. Dock argumenterar Laclau och Mouffe för att diskursen ständigt färgas av obestämthet. De menar dock att en s.k. nodalpunkt fungerar som stabiliserande och enande symbol för diskursen, vilket möjliggör för skapandet av identiteter (2000: 8-9).

Det diskursiva fältet kan aldrig helt bedömas vara 'stängt' (icke-föränderligt eller fast) utan det finns alltid utrymme för förändring eller liknande händelser som påverkar diskursen. Under tid av oro kan stabilitet framstå som något eftersträvansvärt och närvarande i sin frånvaro, något som enligt Laclau och Mouffe kan kallas för en tom signifikant. Med andra ord kan diskursiv förändring genom artikulation baseras på en tom signifikant vilken i sin tur kan fungera som en form av nodalpunkt (Howarth, 2000: 14-15). Laclau och Mouffe diskuterar även utifrån vilket perspektiv olika åsikter och differentierade diskursiva meningar bör analyseras. Aktörspositioner kan olika individer ha flertalet av, gemensamma eller delvis överlappande, och olika kombinationer kan existera. Exempelvis kan en sådan position utgöras av en individuell syn på sig själv som "svart", "vit", "kristen" eller "muslim". Politiska subjektiva positioner kan uppkomma när den sociala identiteten upplever en krissituation vari det diskursiva systemets interna positionering är otydlig. Här identifierar de politiska subjekten, t.ex. väljare osäkra i det krisande systemet, med olika former av politiska åsikter eftersom detta verkar vara vägen till säkrare symbolisk och diskursiv ordning. I koppling till detta finner vi begrepp som hegemoni, myt och mental världsbild vari de två sistnämnda delar en grundläggande egenskap. Dessa uppkommer, enligt Laclau och Mouffe, vid tider av kris eller strukturell dislokation där den mentala kapaciteten av idéskapandet inom diskursen utökas till ett bredare och större bildskapande (Howarth, 2000: 10-16). Enligt Laclau och Mouffe finns en underliggande ambition hos olika diskurser (tydligt i och med tävlande politiska partier) att fastställa kontroll över vissa fält. Exempelvis kan detta göras genom försök till diskursiv tillslutning genom olika former av artikulation. En *myt* kan skapas med bakgrund till en strukturell dislokation, en kristid genom vilken nya representationer samt betydelser tillämpas för att återfå diskursiv kontroll över det som förlorades under och efter dislokationen. Om en myt lyckas väl i detta avseende kan den inkorporeras in i det större kollektiva imaginära vari denna kan överleva och fortsätta inneha en maktposition inom diskursen under lång tid (Howarth, 2000: 15-17).

2.2.3 Antagonism och hegemoni

Antonio Gramscis bidrag till konceptualiseringen av politiska maktförhållanden, framförallt genom dennes formulering av *hegemonin*, markerar en tydlig distansering gentemot den klassiska marxistiska historiematerialismen. Denna förklaring av överliggande maktstrukturer, med det ideologiska livet som en separat och delvis självständig apparat inom de politiska maktförhållandena, innehar en grundläggande roll även inom Laclau och Mouffes teori. Det inneboende, dock inte fullständigt uppnåeliga,

diskursiva målet är en hegemonisering av diskursiva fält (Laclau, 2014: 168-204). Laclau och Mouffe menar att det ständigt pågår en kamp kring vad som kan sägas vara "fixerat" eller delvis "stängt" för ny artikulation. Därav följer att antagonistiska drag uppkommer som ett resultat av denna diskursiva kamp. De moment som av ett stort antal kan uppfattas vara naturliga delar av en större världsbild, en diskurs, kan ständigt utmanas och överrumplas av ny artikulation.

Enligt Ernesto Laclau i boken *The Making of Political Identities* (1994) kan dessutom en *social antagonism* inträffa vid konflikt mellan två olika identiteter, varvid den ena (och därigenom den andra också) omöjliggör för en kombination av dessa. Detta kan inträffa om en individ (som exempelvis i sin subjektposition identifierar sig som både 'svensk' och 'arbetare') upplever att den ena gruppstillhörigheten inte längre går att kombinera med den andra (Laclau, 1994: 14-17). Utlösande faktorer kan vara t.ex. krig mellan de två olika eller stöd för olika och motsatta projekt. De två olika formerna av subjektpositionering ('svensk' och 'arbetare') ställer här, på delat diskursivt område, olika och motsatta krav som omöjliggör för dess fortsatta samlevnad i individen. En diskursiv hegemoni kan inträffa efter en *hegemonisk intervention* varvid antagonismen upplöses och en diskurs överrumplar dess motståndare. Problemområdet, som tidigare var rörligt och mycket otydligt, definieras och erhåller en tydlig mening enligt denna segrande diskurs (Laclau, 1994: 2-12, 16-23). Däremot är inte denna seger närmelsevis garanterad utan även denna är ständigt i händerna på den diskursiva föränderligheten.

2.3 Studiens bidrag

Flera undersökningar och studier har behandlat den diskursiva förändring som pågått sedan flyktingkrisen 2015, ofta med fokus på invandringsdebatten och delvis också på integration. Kim Roelofs och Tapio Salonen (2019: 8-9) beskriver i deras artikel "Insatser i "utsatta" områden: en analys av 20 års områdesutveckling och lärdomar inför framtiden" hur framgångsrika kommunala och statliga insatser har varit i utanförskapsområden. Bland annat framför de att ordvalet gällande dessa har "...skiftat från ett fokus på "utländsk bakgrund" till ett fokus på "utsatthet" (Roelofs och Salonen 2019: 8). Delvis med mål att ompröva denna tolkning samt att införa andra teoretiska utgångspunkter ämnar studien att komplicera denna beskrivning. Ordet (utanförskap) och dess betydelse i politiska sammanhang, samt dess varierande konnotationer, möjliggör därigenom för en genväg till att bekräfta (eller motsäga) att diskursiv förändring har skett samt i vilken grad.

Utifrån en översiktlig analys av den politiska situationen kan tydliga förändringar i konkreta policyförändringar observeras sett till exempelvis migrationspolitik eller gränskontroller. Däremot kan detta också sammansättas i koppling till ett större diskursivt perspektiv. Faktorer som nyhetsmedias rapportering av olika våldsdåd, SD:s entré i riksdagen eller en hårt kritiserad integration får härigenom ett nytt symbolvärde som representativa för förändringar i diskursen. Med andra ord förnekas eller förminskas inte den objektiva 'verklighetens' skeenden som mindre betydelsefulla utan istället erhåller de en utökad betydelse, sett utifrån ett diskursivt perspektiv. I relation till politiska formationen av partier eller motståndsrörelser bildar dessa särskilt relevanta analysenheter i det diskursiva spelet. Diskursen har möjlighet att informera individer, aktörer och olika grupperingar om identitetsbyggande och åsiktsbildning. I relation till den stundvis heta politiska debatten kring migrations- eller integrationsfrågor framkommer här en fråga kring hur den diskursiva debatten förändrats och förändras. Ett underliggande antagande för uppsatsen är att diskursen förändrades inom flera politiska fält efter flyktingkrisen 2015 och att förändringarna inte ännu är fullständigt kartlagda. Här avses utanförskapet och dess betydelsemässiga vidareutveckling samt dess påverkan på samhällets identitet. Genom en jämförelse av partiledardebatter kan en del av det diskursiva systemet, framförallt sett till den politiska diskussionen, analyseras vid olika tidpunkter och på så vis klargöra skillnader och likheter. I relation till konceptet 'identitet' framför bland annat David Howarth och Yannis Stavrakakis i boken *Discourse theory and political analysis* (2000: 4-5) att den politiska diskursen har makten att exkludera vissa element. Utanförskapsområden kan misstänkas för att potentiellt utgöra ett sådant diskursivt fält, vari exkludering genom bilden uppmålad av området, medför olika former av kategorisering. I sin tur har den politiska diskursen möjlighet att på en vidare nationell nivå påverka potentiell omformulering av gränserna mellan 'vi' och 'dom'.

Däremot kan inte Laclau och Mouffe antas argumentera för att slutgiltig diskursiv säkerhet är uppnåbar eftersom diskursen är i ständig förändring (Howarth, 2007: 118-119). Därav är det endast möjligt att fånga en del av den dåvarande formuleringens betydelse för diskursen, eftersom överflödet av handlingar, objekt och intryck av dessa omöjliggör för fullständig kartläggning. Gällande vissa identitetsskapande diskursiva idéer, exempelvis vad som anses vara socialt "normalt", definieras dessa genom dess uteslutande av annat (vad som inte är socialt "normalt"). Med andra ord kan dessa diskursiva ramar för identitetsskapandet ge möjligheten att utröna olika mönster för hur den politiska diskursen beslutar vad som ingår eller inte. Utanförskap som begrepp är redan i detta skeende relevant i besittning av sin explicit negerande form. Vad avser

begreppet med att vara utanför? Vilka är de attribut inom majoritetssamhällets identitet som de i utanförskap saknar?

3 Metod och material

Genom att jämföra fyra olika tidpunkter mellan 2010 och 2022 kan frågeställningen besvaras. Perioden mellan 2010 och 2022 möjliggör för en jämförelse, i kombination med ett intervall på fyra år. Utöver detta medför intervallet en ökad chans för mer effektiva stickprov, i termer av större exponering för potentiell förändring över tid. Strukturen för analysen i relation tid kan beskrivas på detta sätt (en partiledardebatt för vart fjärde år); 2010, 2014, 2018, 2022. Detta kan sedan omformuleras i en enkel korstabulering där resultatet sammanfattas. Komparativ diskursanalys av riksdagsdebatter mellan 2010-2022 kommer utgöra studiens metodologiska tillvägagångssätt.

3.1 Metod

Nedan beskrivs studiens metodologiska tillvägagångssätt sett till material, källkritiska överväganden samt en metoddiskussion.

Vid analysarbetet gjordes valet att först undersöka respektive riksdagsdebatt i sin helhet, med en genomgång av samtliga anföranden, för att med djupare insyn förstå kontext, ordning och replikskifte. Efter denna genomgång analyserades den socialdemokratiska och moderata partiledarens anföranden utifrån studiens frågeställning, debattens skeende (exempelvis vem som talade innan, vad som sagts, vid replikskifte vilka partier som diskuterar) samt relevanta diskursanalytiska utgångspunkter.

Inledningsvis kan valet av materialtyp diskuteras, med hänvisning till problemet att på ett godtagbart sätt beskriva partiernas diskurs under olika tillfällen (Howarth, 2007: 150-153). Dessutom måste detta materialval överensstämma i den mån som möjliggör för kombination med den valda teoretiska ansatsen, Laclau och Mouffes diskursteori. Med villighet att bortse från risken att i ett alltför tidigt skeende knyta resonemanget till teoretiska begrepp kan vissa termer belysa tankegången bakom vissa metodologiska val (exempelvis nodalpunkt, moment, element, flytande signifikant). Med fördel kan utanförskapet beskrivas som en form av flytande signifikant i den större diskursiva debatten, detta med hänvisning till omfattande samhällsdebatt och stundvis kraftiga meningsskiljaktigheter rörande begreppet. Dessutom har termen sin begynnelse i den politiska diskussionen kring samhällelig marginalisering, varpå de i utanförskap (exempelvis i utanförskapsområden) av olika partier användes för att beskriva lägre nivåer av förvärvsarbete eller annan form av socioekonomisk utsatthet såsom t.ex. låga

skolresultat, fattigdom, beroende på statliga eller kommunala bidrag (Björkemarken, 2014: 4-7, 10-15). Med andra ord har den tidigare begreppsmässiga betydelsen varit omtvistad och kan därför delvis ses som ett begrepp med grundläggande betydelse för de olika politiska antaganden som underbygger partiernas varierande definitioner. Exempelvis framstår Liberalernas (dåvarande Folkpartiet) underliggande fokus tydligt i och med fokuset på utbildning och skolresultat. I kontrast till detta blottar istället Centerpartiets definition ett annat fokus, här med vikt på t.ex. inkomstnivåer. Detta kan ses som ett pågående händelseförlopp där den flytande signifikanten hos olika diskurser framförs utifrån ett särskilt perspektiv (Laclau & Mouffe, 1985: xiv-xv).

Med detta i åtanke kan uppsatsens materialtyp, partiledardebatt i riksdagen, bättre förklaras. Partiledaren är i många situationer ansvarig för att navigera diskursivt i ett föränderligt och formativt läge, såsom vid debatter eller utfrågningar. Med andra ord kan partiledaren förväntas artikulera sin diskursiva synvinkel i relation till omgivning och politisk målsättning. Dessutom, även om åsikter här kan skilja sig, indikerar vissa studier att partiledaren i hög grad kan anses vara representativ för partiet i stort, både sett till väljarnas syn och sakpolitiska uttalanden (Fredén & Sikström, 2021; Davies & Mian, 2010). Här antas partiledaren vid olika uppträdanden i partiledardebatter utgöra en avslöjande källa sett till partiets diskursiva förändringar. Utöver detta är diskursen, framförallt i koppling till den politiska partipolitiken, präglad av sammanhållning sett till intern uppslutning inom partiet. Med andra ord kan en viss partiledare och dennes uttalande under en särskild tidsperiod anses representera dåvarande diskurs. Detta antagande beror framförallt på att uttalanden och artikuleringar, i beaktning av dess beaktande attityd gentemot den diskursiva helheten, under korta perioder inte förändras drastiskt. Istället sker dessa förändringar genom ständiga nyansskillnader i diskursens utveckling. Därav, med undantag av tillfällen av dislokation eller diskursiv kris, minskar möjligheten att förändringar tydligt observeras inom kortare tidsintervall. Till sist är syftet med uppsatsen är att kartlägga en diskursiv förändring över längre tid vilket också motiverar valet av ett längre tidsintervall.

Debatterna analyseras genom att undersöka, jämföra och kategorisera användningen av olika begrepp utifrån övergripande tematiska och relaterade begreppsapparater. Eftersom studien intresserar sig för utanförskap kommer relaterade ämnesområden också innehålla möjligheten för att undersöka diskursen (Laclau & Mouffe, 1985: 128-129). Hur betydelsen av begreppet har förändrats (eller inte), vilka aktörer som förtydligar denna nya tolkning av begreppet, vilka närliggande termer och deras ömsesidiga förhållande är några exempel på vad som kommer att undersökas. Grundläggande analysmetoder

kommer utgöras av Laclau och Mouffes olikhets- och ekvivalenslogik, varigenom förändring av ett ord eller sättet det används på kan analyseras och bedömas enligt vissa kriterier. Laclau och Mouffe uppfattar framförallt det politiska idébyggandet som definierad av de exkluderade tecken i sitt motsatsförhållande till det inkluderade tecken markerar diskursiv ståndpunkt (Laclau & Mouffe, 1985: 134-136). Vad som inte bedöms definiera utanförskapet kan därför också vara lika relevant som det som används för att beskriva det. David Howarth beskriver hur subjekten kan identifiera sig med olika former av subjektspositioner och därmed signalera identifikation med politiska projekt eller vissa former av diskurser (Howarth, 2007: 43-45). Samtidigt erhåller partiledaren en särskild roll i denna politiska skiss varigenom personen (partiledaren) får möjligheten att distansera sig från eller föra sig närmare olika diskurser. Härigenom representerar partiledaren inte endast partiet eller en särskild diskurs utan dessutom också en närvarande subjektsposition.

Sammanfattningsvis använder sig uppsatsen av komparativ diskursanalys för att jämföra Moderaterna och Socialdemokraternas diskursiva utveckling mellan 2010-2022. Syftet är att jämföra på vilket sätt diskursen har förändrats sett till synen på utanförskap. Utöver detta kan det också ifrågasättas om beskrivning av vissa begrepp också avslöjar underliggande idéer (Laclau & Mouffe, 1985: 130-138). I analysen av partiledardebatterna kommer endast de delar av debatten där ämnet är närmast bedömas vara av relevans för studien. Exempelvis kan en diskussion om inrikespolitiska säkerhetsfrågor där utanförskapsområden diskuteras utgöra ett sådant exempel. De olika riksdagsdebatterna valdes från 2010 till 2022 med fyra års mellanrum för att öka chansen för märkbara förändringar i diskursen.

3.1.1 Analytiskt tillvägagångssätt

Nedan redogörs de centrala begrepp inom Laclau och Mouffes diskursteori samt hur studiens diskursanalys utformades.

Artikulation, artikulatorisk praktik : Genom exempelvis uttalanden eller andra kommunikationskanaler kan *nodalpunkten* (se nedan) konstrueras och därigenom finns även möjligheten att delvis fixera, eller tillsluta, en del av mening eller betydelse. Fullständig tillslutning kan dock aldrig uppnås, på grund av diskursens föränderliga natur vari förändring ständigt har möjlighet att utmana och påverka (Howarth, 2007: 118-119).

Nodalpunkt : Nodalpunkter är enligt Laclau och Mouffe privilegierade eller centrala referenspunkter igenom vilken diskursen sammankopplas genom vad som kan kallas en “symbolisk” kedja, vilken informerar diskursen i sin helhet och del. Denna fundamentala del inom diskursen påverkar därigenom allt utifrån dess bestämmande och beskrivande roll. Dessutom har denna möjlighet att negera flertalet andra motparter vilket koncentrerar och delvis definierar diskursens omfång (Howarth, 2000: 8-9).

Ekvivalenslogik : Enligt Laclau och Mouffe kan vissa diskurser hotas av antagonism, såsom i exempelvis uppfattade hotbilder. Inom en diskurs, i ett sätt att bemöta denna antagonism, måste “... de finna plats för en rent negativ identitet som inte representeras positivt i en given diskursiv formation, för om den kunde representeras skulle den bara vara ytterligare ett moment...” (Howarth, 2007: 123). Om *a* och *b* utgör de centrala ekvivalenta symbolerna (eller beskrivande delarna) i relation till *c* måste dessa ömsesidigt utesluta varandra i t.ex. sin identitet eller beskrivning. Genom olika s.k. ekvivalenskedjor kan identiteter skapas och bibehållas, eller om de bryts ha möjligheten att införliva ytterligare egenskaper (Howarth, 2007: 122-124).

Flytande signifikant : Vissa nodalpunkter är särskilt omtvistade och vaga i sin intersubjektiva definitiva konsensus gällande betydelse eller mening. Dessa, s.k. flytande signifikanter, är en form i en bredare diskursiva diskussion, kanske exempelvis i och med omtvistad samhällsdebatt eller stora skillnader i relation till betydelsen. De innehar därigenom en central roll eftersom diskursens föränderlighet och stundvisa öppenhet för dynamisk tolkning kräver något som fyller denna osäkerhet (Winther & Jørgensen, 2002: 35).

Moment och element : *Moment (nödvändiga moment)* är de differentiella positionerna som framstår som artikulerade inom diskursen och i kontrast till detta kan vissa andra begrepp, eller skillnader, som inte är artikulerade (*element* eller *tillfälliga element*), delvis på grund av deras rörliga karaktär vid tid av kris eller dislokation (“rubbning” av diskursen). Dock menar Laclau och Mouffe att både moment och element färgas av tillfällighet och icke-fullständig obestämdhet (Howarth, 2007: 119).

I denna uppsats kommer Socialdemokraternas och Moderaternas diskursiva förändring mellan perioden 2010-2022 utgöra den fundamentala utgångspunkten, här i relation till diskursen kring utanförskap. De olika partiledarna, vid respektive period, medför en jämförelsepunkt i den övergripande diskussionen kring vad som förändrades under vissa av de mer politiskt händelserika åren, exempelvis flyktingkrisen 2015. Genom att jämföra

respektive partiledare och dess uttalanden i riksdagsdebatter vid fyra olika tillfällen används materialet både över tidsmässig förändring och partiledarbyten.

Frågan besvaras enligt detta format; en partiledardebatt vart fjärde år i enlighet med årtalen ovan. Den ledande frågeställning för relevant valår är följande : vad karaktäriserar den politiska diskursen (S eller M), i dess syn på utanförskap, under 2010 respektive 2014, 2018, 2022? I sin tur kan detta analyschema kan förtydliga diskursanalysen av materialet. Jørgensen och Phillips föreslår att dessa frågor kontinuerligt ställs i relation till det analyserade materialet:

“Vilken betydelse framkommer genom positioneringen av olika element inom diskursen samt vilken mening exkluderas?”

“Baseras artikulationen på eller reproducerar den särskilda diskurser?”

“Utmanar artikulationen berörd diskurs? Om så är fallet, hur omvandlas, genom omdefiniering av moment, diskursen?”

“Vad kan sägas vara diskursens nodalpunkt?”

“Vilka tecken eller symboler har en ‘högre’ ställning inom diskursen och hur definieras dessa i relation till de andra?”

Frågan nedan kan endast besvaras om ovanstående frågor besvarats gällande en tidigare diskurs och utgör också grunden för jämförelse mellan olika diskurser (M och S).

“Hur definierar andra diskurser samma tecken, symboler eller flytande signifikanter?”

(Jørgensen & Phillips 2002: 23-30)

3.2 Material

Materialet kommer utgöras av riksdagens partiledardebatter. Dessa är lättillgängliga på riksdagens hemsida och är redan transkriberade. Åtkomsten till det inspelade materialitet, tillsammans med det transkriberade, möjliggör för en analys av både text och bild. Utöver detta kan olika omständigheter, sett till exempelvis partiledare eller tid, men utan att de resterande faktorerna förändras i alltför stor utsträckning. Om skillnader gällande uttalanden uppstår i relation till tid har detta möjlighet att informera analysen på ett särskilt sätt (om t.ex. förändring kan dokumenteras 2018 i jämförelse med 2010).

Riksdagsdebatterna är en förstahandskälla vilket förminskar vissa risker i relation till sekundär behandling. Givet att säkerheten hos riksdagen är godtagbar och utan större källkritisk osäkerhet framkommer dock andra problem. Frågan gäller härvid huruvida andra källor genom sin frånvaro skadar möjligheten för uppsatsen att uttala sig, även på ett översiktligt plan, kring den politiska-diskursiva situationen för M eller S. Exempelvis, det skulle kunna argumenteras för att materialtyper som Twitter, Instagram, Facebook eller andra mediala kanaler kanske skulle kunna bidra med en kompletterande bas. Samtidigt kan det underbyggas att partiledardebatter innefattar flertalet olika sakpolitiska områden med korrespondens i relation till andra partiledare.

Ytterligare ett betänkande gäller valet av att endast analysera partiledaren som central representativ aktör för respektive parti. Häri kan kritiken, och studiens efterkommande försvar, framförallt utgöras av att undersöka relationen mellan partiets diskurs, dess åsikter, interna sammanhållning (sett till partipolitisk splittring) och partiledare. Antagandet görs underliggande, att partiledaren kan fungera som en god måttstock för huruvida partiets diskurs förändrats. Det går dock att argumentera för att partiet inte kan reduceras till partiledaren som person eller aktör. Samtidigt kan partiledaren antas vara en representativ politisk aktör för relevant parti och därigenom också för den berörda diskursen (Freden & Sikström, 2021). Dessutom, vid antagande av att partipolitiken inte är allmänt spretig och oorganiserad utan sammankopplas genom vissa grundläggande åsikter i ett större politisk idébyggande, kan partiledaren förväntas vara representativ.

Materialet har vissa fördelar sett till dess tillförlitlighet som källor och dessa dubbelsidighet sett till transkribering och videoförmå. Debatterna erbjuder både den inspelade versionen och den transkriberade texten som båda finns tillgängliga. I denna studie analyserades framförallt texten och inte exempelvis tonfall, ansiktsuttryck eller kroppsspråk. Detta medför en viss säkerhet gällande analysmetodens tillvägagångssätt

eftersom tonfall eller kroppsspråk delvis kan härledas till partiledarens person och inte nödvändigtvis diskursens form. Samtidigt går det också att argumentera för att denna infallsvinkel erbjuder en ytterligare möjlighet för analysen att bättre fånga betydelsen i dess kontext och därigenom undersöka diskurs i en noggrannare bemärkelse. Däremot, i valet av den transkriberade texten som primärt material, kan detta underbyggas med hänvisning till diskursens artikulatoriska positionering. Utifrån denna synvinkel minskas tolkningsutrymmet sett till delvis eller helt svårfångade betydelser av exempelvis tonfall eller liknande. Med andra ord, vid valet av att framförallt fokusera på textformat motiverades valet av säkerställa en gemensam värderingsskala i analysarbetet. Språkets inneboende riktlinjer, ordens betydelser och den interrelationella positioneringen av olika symboler blir alltså härigenom den ledande principen för analysarbetet. Däremot bör möjligheten nämnas för en framtida komplettering inom liknande studier med ett större fokus på icke-verbala tecken såsom kroppsspråk eller tonfall.

3.3 Metoddiskussion

Analysen består av att, för vardera parti (S och M), analysera transkriberade partiledardebatter för perioden 2010 - 2022. Vid analys av partiledardebatter under 2010 kommer detta sedan jämföras med 2014, 2018 och 2022 för att urskilja skillnader och likheter i diskursen kring utanförskap (och detsamma mellan samtliga olika perioder). En potentiell problematik vid framtida resultatanalys kan utgöras av ett ifrågasättande av tidsaspekten. Valet att dela upp tidsperioden 2010-2022 i fyra olika tillfällen kan kritiserars eftersom det här kan argumenteras för att viktiga diskursiva övergångsperioder inte begrundas. Däremot kan denna kritik delvis tillbakavisas genom hänvisning till frågeställningen och syftet, som inte nödvändigtvis kräver denna kontinuerliga genomgång av diskursen. Ytterligare en frågeställning kan riktas gentemot valet av att endast analysera M och S. Motiveringen bakom detta val av partier går att finna i deras respektive historiska långvarighet samt deras roll som majoritetspartier i riksdagen vid olika tillfällen. Framförallt eftersom de båda var aktiva deltagare i Sveriges politiska omställning under 1960- och 70-talet. En framträdande del i denna politiska förändring var framväxten av ökad arbetskraftsinvandring till Sverige och ett fokus på ett integration där de nyanlända inte nödvändigtvis förväntade sig förändra sin nationella identitet (Migrationsverket, 2021). Ett exempel på denna förändring i politiskt åtagande är *Regeringens proposition om riktlinjer för invandrar- och minoritetspolitiken m.m.* av dåvarande statsminister Olof Palme (Prop. 1975:26). Flertalet debattörer och politiska representanter har uttryckt oro för att detta fokusskifte delvis är utmanat, inte minst på det politiska planet (Pekgul, 2019).

Med föregående beskrivning som bakgrund till detta framkommer riksdagsdebatterna som en användbar form av material sett till den metodologiska avvägningen. Den politiska diskursen, med fokus på den interrelationella framtoningen mellan de två partierna, kan här anses få tillräckligt utrymme i jämförelse med kortare replikskiften inom andra debatter. Dessutom, med hänvisning till debattens upplägg med möjlighet för vidare utbredning för enskild talare samt det efterföljande replikskiftet, finns större svängrum för diskursiv artikulation. Därigenom kan respektive politisk diskurs mer rättvist kartläggas i och med utrymme för potentiella ändringar eller förtydliganden.

I Howarths tidigare hänvisade bok *Diskurs* (2007) diskuterar han kritiken mot olika former av diskursteori. Han beskriver den diskursteoretiska balansgången mellan att underordna sig "abstrakta kategorier" eller falla till föga för en "naiv positivism" (Howarth, 2007: 22). I likhet med Howarth antas i denna studie att Laclau och Mouffes diskursteori i relationen mellan de materiella villkoren och idémässiga formuleringarna inte är "...förbunden med någon ontologisk distinktion..." sett till språkliga kontra icke-språkliga uttryckssätt. Med andra ord förminskar inte diskursanalysen den sociala realiteten utan utökar dess betydelse inom det större samhälleliga narrativet.

Laclau och Mouffes diskursteori kan beskrivas som ett av de postmarxistiska svaren på utmaningen inom det diskursiva analysarbetet gällande kompatibiliteten mellan de sociala strukturerna och de konceptuella konstruktionerna. Problemet med den teoretiska applicerbarheten har ofta uppkommit i relation till att de strukturer som åsyftas inte tydligt kan sägas hitta dess överensstämmelse med beskrivningen av det reella samhällslivet. Med andra ord har viss kritik riktas gentemot bristen på en tydlig koppling mellan de teoretiska begreppen och den sociala realiteten. Howarth argumenterar dock för att den teoretiska applicerbarheten är bättre gällande politiska intresseorganisationer, strukturer och idébyggnader (Howarth, 2007: 120-121). Detta eftersom det politiska projektet är diskursivt i dess begynnelse, i och med dess strukturella uppbyggnad kring ett överliggande tecken (en nodalpunkt). Utifrån denna grundläggande formulering går det att utläsa den kongruens som sedan informerar resten av det politiska bygget. Exempelvis är det föga förvånande att Miljöpartiet (MP) inte ser med blida ögon på användning av fossila bränslen eftersom den sakpolitiska ståndpunkten väl överensstämmer med det överliggande diskursiva målet. Alltså, vid antagandet av att den politiska diskursen är formulerad inom vissa kongruenta ideologiska linjer och att offentliga arenor erbjuder en tydlig insyn härvid blir den teoretiska kopplingen enklare att belysa (Howarth, 2007: 122-124).

4 Bakgrund

En grundläggande beröringspunkt för jämförelsen av dessa två partier är hur de tillsammans, historiskt sett, ofta samarbetat mot ett gemensamt samhällsbygge i migrationspolitiska målsättningar. Sedan 1975 enligt propositionen *Regeringens proposition om riktlinjer för invandrar- och minoritetspolitiken m. m.* (Proposition 1975 / 27 : 26) har både Moderaterna och Socialdemokraterna visat tecken på att fullfölja denna linje gällande “invandrar- och minoritetspolitik”. Inklusivitet och tolerans i relation till mångfald i kultur, religion och skilda åsikter var ofta ledande idéer gällande hur detta politiska område hanterades. I kontrast till detta, efter en flerårig debatt kring öppna gränser och utökade minoritetsrättigheter, bestämmer regeringen (S) att stänga gränsen i syfte att förminska inflödet av migranter (Funke, 2016). Ofta har det, från olika håll, påpekats att det står i mycket tydlig kontrast till Fredrik Reinfeldts och Stefan Löfvens tidigare ställningstaganden (Dagens Nyheter, 2014; Svensson m.fl. 2015). Farhad Jahanmahan och Cecilia Persson riktar ett varnande finger mot vad de kallar “flyktingpolitikens svek” och kritiserar hur “andrummet permanentas” (Jahanmahan & Persson, 2017). I relation till Sverige som mottagarland framförs här, av exempelvis tidigare nämnda Nalin Peggul, att samhället brutit de löften som tidigare utlovats om säkerhet, inklusivitet och omhändertagande för flyktingarna. Frågan kring om detta inte bara påverkat konkret migrationspolitik utan även lett till förändringar inom andra politiska sakområden uppkommer återigen som relevant. Genom att undersöka utanförskapet, och framförallt i vilka diskursiva synsätt som framkommer, kan en del av detta kartläggas (Peggul, 2017).

4.1 Utanförskap som begrepp

Mariann Björkemarken inleder i *Begreppet utanförskap* (2014) med att understryka den svårighet som begreppet utanförskap präglats av, både sett till dess definition och implicita politiska förtecken (Björkemarken, 2014: 3-7). Begreppets politiska historia beskrivs inte som särskilt lång, med hänvisning till att det under 1990-talet knappt använts alls. Istället härleds startskottet av utpräglad användning i samhällsdebatten till mitten av 2000-talet. Arbetslöshet, eller frånvaro i arbetsmarknaden, är och har länge varit en grundläggande del av beskrivning av utanförskapet. Dessutom har andra områden identifierats som viktiga i begreppets framkomst, däribland tillgången till den bredare sociala gemenskapen, hälsa, risk för våld och andra faktorer som kan “...anses bidra till processer som leder till social exkludering” (Björkemarken, 2014: 6-11).

Björkemarken konstaterar att L (Liberalerna, dåvarande Folkpartiet), C (Centerpartiet) och M (Moderaterna) alla förespråkar en delvis säregen definition av "utanförskapet", dock med tydliga och framträdande likheter. Samtliga definitioner berör bland annat arbetslöshet, förekomsten av hyresrätter, andel bidragstagare och kvinnors sysselsättning. Dessutom kan det noteras att invandrartäthet ofta sammankopplas med de föregående faktorerna, dock endast med betoning på den till synes funna korrelationen (utan yrkande på kausal påverkan). Ytterligare en problematik infinner sig i beräkningen av utanförskapet, där både varierande definitioner och stundvis också olika sätt att mäta uppenbaras som problem. Exempelvis, baserat på vilka resultat som används, skulle antalet invånare i utanförskap år 2006 kunna beräknas vara ungefär 200 000 till 1,5 miljoner, vilket visar på en stundvis spretig definition (Björkemarken, 2014: 12-21). Däremot, bortsett från de problem gällande beräkning och sammanställning av statistisk analys, framkommer samtidigt de tidigare nämnda aspekterna tillsammans som en delvis enhetlig definition innehåller. På ett översiktligt plan kan utanförskapet ses som ett område där dessa utmärkande faktorer kan anses vara i viss grad närvarande.

5 Analys

I detta avsnitt kommer Socialdemokraterna (S) kontra Moderaterna (M) jämföras med varandra, sett till förändring i diskursens syn på utanförskap.

Samtliga partiledardebatter berör flertalet olika ämnesområden som på delvis slumpartat sätt, beroende på innehållet i uttalanden, innehar relevans för analysen. Därför kommer de delar av debatterna som bedöms vara av relevans för forskningsfrågan, för varje enskild debatt, tas upp.

5.1 Socialdemokraterna

5.1.1 2010 - Mona Sahlin

I Mona Sahlins inledande framträdande beskrivs ett besök till Malmö och några av de intryck som insamlades under tiden. Enligt denna beskrivning framstår Malmöborna som oroade av flera olika hotbilder, däribland otillräcklig säkerhet samt undermåliga redskap för polis. Vidare argumenterar Sahlin för några olika punkter med bakgrund till denna beskrivning :

“Samhället måste reagera. Det är vårt ansvar som ledamöter av denna riksdag och som vår regering. Då håller det inte att skicka integrationsministern att besöka en boxningsklubb. Vad som händer i Malmö är inte en fråga om integration. Det är just därför en fråga för oss alla i riksdag och regering. Någon eller några utför vansinnesdåd i en svensk stad och hotar dess befolkning. Polis och tull måste få de verktyg som krävs. Tillgången på illegala vapen måste strypas. Vansinnesdåden måste stoppas. Malmöborna måste ha vårt stöd och vår totala uppmärksamhet.”

Mona Sahlin (Riksdagen 2010)

Diskursens positioneringen av tecken som ‘samhället’ eller ‘Malmöborna’ avslöjar dess grundläggande struktur. Det ‘svenska samhället’ kan i denna kontext rollen identifieras som en *nodalpunkt* för den grundläggande identitetsformuleringen i kontrast till de exkluderade. Därigenom kan förbindelserna mellan det ‘svenska samhället’ och andra tecken i diskursen belysa interrelationaliteten i diskursens positionering. Den ‘svenska’ staden, tillhörande ‘svenska samhället’, sammankopplas med ‘riksdag och regering’, ‘Malmöborna’ samt även ‘polis och tull’. Detta uttrycks tydligast i Sahlins påstående att Malmös orosmoment inte är ett integrationsproblem utan något som ‘samhället’ måste

lösa tillsammans. Malmöborna tillsammans med riksdag, regering och polis är alla viktiga samhällsdelar enligt denna beskrivning. En ekvivalenslogik kan här utrönas i och med att samhällets rättsväsende och de närliggande momenten (såsom polis eller riksdag) i kontrast till de kriminella “någon eller några” ömsesidigt utesluter varandra. Omöjligheten av att samtidigt vara kriminell och en medlem av samhället kan anses vara ett framförande av en central identitetsbyggande formulering.

Besöket till boxningsklubben av integrationsministern Erik Ullenhag som Mona Sahlin anklagade för dess distanserande underton gentemot Malmöborna talar för en viss kritik av dåvarande regeringens (M) diskursiva attityd gentemot dessa områden. Erik Ullenhag (dåvarande FP) motiverade sitt besök till Malmö, i sin befattning av integrationsminister, med hänvisning till hur det oftast är ‘invandrare’ som beskjuts (Jessica Balksjö 2010, stycke 1-4). Sahlins avståndstagande gentemot dennes besök och uttalande kan ses som en underliggande definitionsproblematik för både den moderata och den socialdemokratiska diskursen, gällande de tecken och symboler som berörs i motsats till betydelsen av ‘samhället’. Vissa av dessa, i deras exkludering hjälper till att signalera vad som tillhör och inte tillhör samhället, exempelvis nazister eller militanta islamister. Enligt Sahlin blir de som stör ‘Malmöborna’ dock relativt odefinierade, bortsett från deras hotfulla identitet. Senare utvecklas dock formuleringen till att inkludera ‘kriminella gäng’ och hänvisningar till framväxten av import av ‘illegala vapen’. Utifrån ett översiktligt perspektiv ställs det legala mot det illegala.

“Alldeles oavsett vem eller vilka så finns det allt fler illegala vapen, inte bara i Malmö utan i allt större delar av Sverige. Det finns åtgärder som polis och tull skulle kunna få för att lättare kunna bekämpa förekomsten och införseln och inte minst komma åt de kriminella gäng som ofta ligger bakom dessa illegala vapens införsel i Sverige.”

Mona Sahlin (Riksdagen 2010)

Sahlins anförande kan förenklat ses som en socialdemokratisk diskursiv artikulation, delvis i motsats till den moderata diskursen. Formuleringen av ‘samhället’ utifrån det socialdemokratiska perspektivet, där vissa av de boende i Malmö inte hänvisas till som ‘invandrare’ som vid integrationsministerns besök, har flera effekter. Inledningsvis försöker artikulationen specificera synen på ‘samhället’ inom diskursen. Dessutom, genom att förneka att problemet är en s.k. “integrationsfråga”, i kontrast till integrationsministerns besök, utmanas regeringens diskurs utifrån ett socialdemokratiskt perspektiv.

Dessutom kan Mona Sahlins angrepp, i form av hennes artikulation, också ses som en omformulering av Sverigedemokraternas diskurs gällande utanförskapet i Sverige. Den centrala symbolen i SD:s diskurs, enligt Sahlin, är utan tvivel 'massinvandringen' som kopplas till samtliga samhällsliga problem. Sahlin försöker omformulera underliggande moment kopplade till denna diskurs, bland dem kriminalitet. Kriminalitet blir, istället för att vara underordnat invandringspolitiken, underordnat polisiär verksamhet och rättsväsendet.

“Du bygger i stort sett vartenda ett av förslagen i er budgetmotion på att bara man blir av med det du kallar massinvandringen har man löst Sveriges problem. Det är inte sant. Det är bara ett sätt att ställa grupp mot grupp. Det vet Sveriges pensionärer, för de har varit med och byggt upp den solidariska, starka politik som har gjort Sverige så framgångsrikt. Det har man inte gjort genom att ställa grupp mot grupp, tvärtom. Det vet Sveriges pensionärer, och det tänker jag fortsätta bygga på.”

Mona Sahlin (Riksdagen 2010)

Mona Sahlins framförande kan i sin artikuloriska framställning tolkas som ett yrkande på 'samhället' i motsats till de andra, som i befattning av att agera olagligt, stör helheten som måste samarbeta tillsammans. Betydelsen av 'samhället' blir fundamental för diskursen och symbolvärdet hos andra moment, såsom i relation till 'kriminella gäng' och 'Malmöborna'. Gällande Sahlins formulering av 'samhället' framkommer också en vilja att omvandla synsättet på vissa moment hos andra diskurser. Hennes kritik mot att "ställa grupp mot grupp" kan tacksamt jämföras med tidigare formuleringar av 'samhället' och ordval som 'Malmöborna' i kontrast till användning av begreppet 'invandrare' i relation till utanförskapsområden. Kopplingen mellan 'invandring' och 'utanförskap' förnekas tydligt i utdraget nedan, i ett replikskifte med Jimmie Åkesson (SD):

“Du ser ett splittrat land, men den politik som du föreslår ökar den splittringen. Du ser stora brister i integrationspolitiken, men de förslag du har är bara att öka konflikterna. Du ser att det finns diskriminering, men du väljer att ta bort diskrimineringsombudsmannen. Du leder ett parti som bygger hela sin existens på att hålla vid liv och öka konflikten mellan vi och de. Det är inte det Sverige som har blivit starkt. Det är inte den integrationsdebatt som Sverige förtjänar.”

Mona Sahlin (Riksdagen 2010)

Avslutningsvis kan flera olika diskursiva tecken identifieras. Den övergripande nodalpunkten för Sahlins socialdemokratiska diskurs går att finna i betydelsen av

‘samhället’. På grund av ett delvis utmanat perspektiv gällande denna definition påverkas begreppet “utanförskap” eller “utanförskapsområden” också. Om den socialdemokratiska nodalpunkten för diskursen kring utanförskap, ‘samhället’ och dess betydelse, utmanas av alternativa föreställningar kompliceras debatten. Till viss del resulterar detta i att utanförskapet i detta tillstånd blir en flytande signifikant med olika betydelser, exempelvis utifrån olika partipolitiska diskurser. Utifrån Sahlins socialdemokratiska diskurs karaktäriseras utanförskapet således framförallt av brist på laglig verksamhet, såsom i gängkriminalitet eller olaglig vapenhandel. Eftersom ‘samhället’ här också inte kan baseras på en idé om att “ställa grupp mot grupp” berörs inte utanförskapet av befolkningens ursprung eller föreställningen av dessa invånare som nyanlända ‘invandrare’. Istället belyses de ömsesidigt uteslutande kategorierna “kriminell” och “samhällsmedlem” som viktiga identitetsmarkörer för Sahlins diskursiva formulering.

5.1.2 2014 - Stefan Löfven

Dåvarande statsminister Stefan Löfven (S) beskriver i sitt anförande att Sverige är på rätt väg genom beslutet att delta i den alltmer globaliserade världen och därigenom ta del av flertalet fördelar såsom utökade möjligheter inom kommunikation och ekonomi. Däremot lyfter han frågan kring om alla tilldelas denna belöning rättvist, både i Sverige och globalt sett:

“Frågan som vi däremot måste ställa oss är: Har den här friheten delats av alla i Sverige? Delas den just nu av alla i Sverige? Där är svaret nej. Under högerregeringens tid vid makten ökade osäkerheten. Arbetslösheten steg. Färre barn klarar skolan, och välfärden har urholkats. Klyftorna växte. Det skapar missnöje, rädsla och oro. Vår väg framåt för att hålla ihop vårt land är att möta detta. Alla ska nämligen kunna känna sig som vinnare i en global tid.”

Stefan Löfven (Riksdagen 2014)

Löfven kan sägas artikulera en beskrivning i linje med tidigare Mona Sahlins anförande, fyra år tidigare, framförallt gällande två punkter. Å ena sidan förnekas inte de problematiska aspekterna (såsom gängkriminalitet eller växande klyftor samt arbetslöshet). Samtidigt yrkas på sammanhållning och enighet i samhället, som senare utmärks av dess inklusivitet bestående av att “...alla ska nämligen kunna känna sig som vinnare i en global tid”. Beskrivningen av samhället som sammankopplat, oavsett växande klyftor eller andra orosmoment, har tydliga likheter med den tidigare diskursen Sahlin gav uttryck för 2010. Återigen identifieras samhället som nodalpunkt för

diskursen, där dess inklusivitet framkommer som central samlingspunkt. Härigenom positionernas utanförskap, rädslor, klyftor och andra problemområden inom samhället som sammantagna problem vilka endast kan lösas tillsammans. Denna diskursiva nodalpunkt formuleras tydligare i Löfvens identifikation av "det svenska löftet" vari den sista delen talar för samhället som central underliggande återkoppling.

"Därför vill jag i dag tala om det svenska löftet. Det är det löfte som vi ska ge varandra i Sverige. Det är huvudparagrafen i vårt samhällskontrakt. Det är det som säkrar att alla kan ta sig fram i en global värld."

(...)

"Den tredje delen är jämlikheten. Hur ska man kunna ta sig fram i en global ekonomi om man hålls tillbaka av fördomar och förlegade normer? Du ska ha rätt till goda möjligheter i livet, oavsett vem du är och var du kommer ifrån. Din väg framåt ska inte hindras av ditt kön eller din hudfärg, din bakgrund eller din kropps funktion, vem du älskar eller hur mycket dina föräldrar tjänar."

Stefan Löfven (Riksdagen 2014)

Vidare bemöter Stefan Löfven (S) kritik av det "svenska löftet" från Jimmie Åkesson (SD). Grundläggande för den diskurs som Löfven här företräder är återigen avvisandet av uppdelning av vissa element under samhället. Här avvisas tydligt den av Åkesson företrädda sverigedemokratiska diskursen med hänvisning till den samhälleliga enigheten. Utanförskapet blir härigenom en flytande signifikant som efter sverigedemokratiskt försök att omformulera dess betydelse (att positionera det som i delvis opposition till samhället) åter formuleras enligt den socialdemokratiska diskursen. I den utsträckning som Sahlins var villig att identifiera antagonistiska delar, framförallt i relation till kriminella, saknas delvis denna benägenhet hos Löfven. Momentens positionering eller diskursens negationer som grundlägger Löfvens socialdemokratiska diskurs är således inte fullständigt jämförbara med Sahlins tidigare. Diskursens nodalpunkt är fortfarande samhället som enhetligt och sammanförd sammankomst för alla, definierad genom dess inklusivitet och avvisande attityd gentemot exempelvis den sverigedemokratiska diskursen. Sammanfattningsvis kan vissa diskursiva skillnader utläsas, dock framförallt i termer av fokus och vad som premieras före annat och inte nödvändigtvis i förändrade moment eller nodalpunkter. Löfvens avvisande attityd gentemot skiljelinjer eller en omdefinition av samhället som allomfattande nodalpunkt tydliggörs i dennes beskrivning av sin roll som statsminister:

“Jag är statsminister för hela Sverige. Det innebär att jag tänker företräda varje människa i vårt land oavsett hudfärg, oavsett var hon kommer från och oavsett religion. Du, Jimmie Åkesson, har pekat ut muslimer i Sverige som vårt största utländska hot sedan andra världskriget.”

Stefan Löfven (Riksdagen 2014)

Den grundläggande konflikten mellan Löfvens socialdemokratiska diskurs gällande utanförskapet och alternativa tolkningar (exempelvis Åkessons) går att finna i skillnad på formulering av nodalpunkt samt synen på de vissa samhällsdelar som antingen ‘i opposition’ eller i ‘behov av hjälp’, i relation till samhället. Ett framträdande moment är beskrivning av olika samhällsgrupper i relation till utanförskapets område. Löfven väljer vid upprepade tillfällen att positionera vissa moment och flytande signifikanter (t.ex. svenskar i utanförskap, arbetslösa svenskar, muslimska svenskar, svenskar födda i annat land) i en ömsesidig relation av behov gentemot nodalpunkten samhället, ofta med hänvisning till dennes försök att representera “...hela Sverige”, och inte endast vissa delar.

Avslutningsvis kan Löfvens företrädande av den socialdemokratiska diskursen under 2014 karaktäriseras av återkoppling till Sahlin 2010, dock med viss variation. Det yrkas på större motstånd till den sverigedemokratiska diskursen, detta tydliggörs framförallt i konflikten rörande vissa moment (t.ex. olika samhällsgrupper) samt dess positionering i relation till varandra och nodalpunkten (samhället). De ekvivalenslogiskt negerande delarna i kontrast till Löfvens diskurs blir i mindre grad de “kriminella” och i högre grad motsättningen mot sverigedemokratisk diskurs, i kapacitet av dess olikhet i relation till den socialdemokratiska inklusiva nodalpunkten.

5.1.3 2018 - Stefan Löfven

Inledningsvis berörs de tidigare nämnda faktorerna, som ofta karaktäriseras som utmärkande för utanförskapet, här i relation till samhällsgruppen “utrikes födda svenskar” samt “kriminalitet”. Nämnvärt är att problembilder inom samhället (t.ex. arbetslösheten) nu kopplas ihop med andra moment på ett sätt som inte går att jämföra med tidigare tillfällen.

“Även om 300 000 fler människor nu har kommit i arbete och etableringen går snabbare är arbetslösheten alldeles för hög, inte minst bland personer med funktionsnedsättning och bland utrikes födda svenskar.”

Stefan Löfven (Riksdagen 2018)

I jämförelse med tidigare anföranden kan här utläsas en skillnad gällande positioneringen av ett särskilt moment. I bedömning av Löfvens och Sahlins tidigare anföranden artikuleras ofta momentet “utrikes födda svenskar” endast genom dess delaktighet i samhället. Exempelvis, vid tidigare tillfällen varvid frågan gällande den potentiella kopplingen mellan “utrikes födda svenskar” och samhällets generella arbetslöshet uppkommit har detta besvarats med återbekräftelse av tidigare diskursiv positionering. Med andra ord har positioneringen av flertalet tecken i relation till varandra och nodalpunkten, samhället, förändrats.

Senare i Löfvens anförande tydliggörs fokusområden för olika samhällsinvesteringar med mål att motarbeta de olika problemområden som beskrivits tidigare. Den av Löfven företrädde socialdemokratiska diskursen under detta tillfälle 2018 kan sägas ha förändrats i vissa avseenden:

“Jag vill bygga ett samhälle som investerar i skolor, i svenskundervisning och i gedigna yrkesbildningar, som skapar tryggare bostadsmiljöer och som agerar ögonblickligen om någon riskerar att leva under hedersförtryck eller lockas till kriminalitet.

Jag talar inte om några tillfälliga projekt eller symboliska förändringar utan om ett starkt samhälle som transformerar bostadsområden och sociala strukturer i grunden och som ser till att landet håller ihop.”

Stefan Löfven (Riksdagen 2018)

Återigen kan samhället identifieras som diskursens nodalpunkt, som andra moment och tecken positioneras i relation till. Formuleringen av samhället kan analyseras utifrån hur detta definieras och vilka underliggande moment som sammankopplas samt hur dessa definieras. Samhället i dess definition delar mycket med både Sahlins och Löfvens tidigare formulering, dock med vissa skillnader. Däremot kan en viss skiljelinje belysas i och med yrkandet på ett “...samhälle som transformerar bostadsområden och sociala strukturer i grunden...”. Anledningen till varför en kontrast till tidigare anföranden kan underbyggas går att finna i dess implicita argumentationsstruktur. Istället för att presentera samhällets underliggande moment som likställda delar i behov av en inklusiv

och bemötande attityd, likt tidigare socialdemokratiska anföranden, introduceras nu en viss differentiering gällande olika tecken. Dessa (exempelvis vissa "bostadsområden") behöver, för en framgångsrik transformation, inte bara samhällelig hjälp sett till gott bemötande eller inklusivitet. Dessutom krävs konkreta interventioner och policyförändringar för att uppnå bostadsområdets transformation. Beskrivningen kan därigenom delvis anses ha genomgått en förändringsprocess, från tidigare stundvis uniforma i sin relation till samhället (i behov av hjälp) till en viss dubbelsidighet (i behov av hjälp och viss intervention). Med andra ord, förklarades de underliggande momentens karaktär och positionering gentemot nodalpunkten samhället i första hand genom yrkandet på oviljan att differentiera mellan olika samhällsdelar. Under Löfvens anförande 2018 kan inte samma betoning anses ha samma vikt. Framförallt tydliggörs detta i och med beskrivningen av "...ett starkt samhälle..." varpå den ovan berörda sociala transformationsprocessen efterföljer.

Sammanfattningsvis kan förändringen karaktäriseras av att nodalpunkten, samhället, ges en starkare centraliserad roll vari de underliggande tecknen och symbolerna (t.ex. bostadsområden med hög arbetslöshet och kriminalitet) bedöms vara i större behov av omstöpning. Samtidigt kan de yrkanden i tidigare anföranden på ett kollektivt och inklusivt samhälle för samtliga samhällsgrupper, oavsett deras skillnader, fortfarande bedömas vara mycket närvarande :

"Det val som vi har framför oss blir en folkomröstning om svensk välfärd. Jag väljer inte skattesänkningar som ger mest till några rika få. Jag väljer i stället ett starkare samhälle och ett tryggare Sverige för oss alla."

Stefan Löfven (Riksdagen 2018)

I en diskussion gällande fallande skolresultat följer Löfven en liknande socialdemokratisk diskurs som tidigare anföranden gett uttryck för, med vissa skillnader. Relationen mellan den flytande signifikanten 'utanförskap' och 'utrikes födda svenskar', anses av den sverigedemokratiska, vara av kausal karaktär. Detta avvisas dock av Löfven, som menar att de nyanlända framförallt är i behov av att erhålla samma möjligheter i samhället som andra samhällsgrupper.

"Man måste naturligtvis titta på vad det beror på. Den största delen av de här eleverna har nyss kommit till vårt land. Det säger jag inte som någon bortförklaring, för de ska ha precis samma chans, men vad gör vi då för de människorna? Vad gör ni? Ni tar bort möjligheten att faktiskt läsa en gymnasieutbildning som ger högskolebehörighet och vill

begränsa människors frihet. Vi för till mer resurser till skolan och kommer att fortsätta att göra så. Då duger det inte med skattesänkningar, Björklund.”

Stefan Löfven (Riksdagen 2018)

Avslutningsvis kan den av Löfven representerade socialdemokratiska diskursen inte anses vara alltför olik den tidigare diskursiva beskrivning som Sahlin 2010 eller Löfven 2014 gav uttryck för. Däremot finns flera skillnader, framförallt med betoning på vikten av nodalpunktens (samhällets) nedåtgående styrka i relation till underliggande moment (däribland hög arbetslöshet, kriminalitet, otrygghet). Under 2018 och framförallt under denna partiledardebatt kan en viss diskursiv förändring sägas ha ägt rum, om än i begränsad omfattning. Utöver momentens ompositionering och stärkandet av nodalpunkten har även beskrivningen av vissa moment förändrats, eller åtminstone fått tillägg. Berörda bostadsområden och det generella utanförskapet definieras härigenom som i behov av hjälp och även av samhällsliga interventioner. Delvis förenklat kan denna förändring karaktäriseras av att samhällets primära ansvar i relation till utanförskapet inte längre endast utgörs av gemensam välvilja och inklusivitet. I den nya artikulationen tilläggss dessutom kravet på “...ett samhälle som är starkt nog att attackera segregationen med full kraft och se till att alla kan göra sin plikt...”.

5.1.4 2022 - Magdalena Andersson

I sitt första anförande följer Magdalena Andersson (S), i jämförelse med Löfven 2014, en diskursiv introduktion av olika element, moment och tydlighet gällande nodalpunkten. I likhet med Löfvens tidigare “svenska löfte” organiserar Andersson sina tre målsättningar :

“För det första: Vi ska vända på varje sten för att bryta segregationen, som lägger grogrund för brottslighet. Gängen ska knäckas.

För det andra: Vi ska driva på den gröna industriella revolutionen så att framtidens jobb stannar här i Sverige. Vi ska bygga ut elproduktionen, där priserna just nu är alldeles för höga.

För det tredje: Vi ska ta tillbaka den demokratiska kontrollen över välfärden så att människor kan leva och åldras i trygghet. Pandemin visar också att både sjukvården och äldreomsorgen behöver stärkas.”

Magdalena Andersson (Riksdagen 2022)

Löfvens tidigare presentation av den socialdemokratiska diskursen under 2018 kan ses som en inledning till Anderssons utveckling av densamma. Artikulationen omformulerar på ett tydligt sätt de problematiska moment (t.ex. segregation eller hög arbetslöshet) i termer av styrkeförhållanden. Detta uppenbaras tydligast i formuleringar såsom att "...bryta segregationen..." eller att de kriminella gängen "...ska knäckas". Istället för att framförallt yrka på ökad förståelse för vissa avvikande samhällsdelar förordas aktiva åtgärder för att framtvunga förändring. Begrepp som "bryta" och "knäcka" antar med andra ord att samhällelig styrka kommer att krävas för att påtvinga förändring, oavsett potentiell ovillighet. Den socialdemokratiska diskursen erhåller därigenom en påbyggnad gällande dess representation av utanförskap och segregation. Denna hållning motiveras dessutom med hänvisning till att den nära kopplade kriminaliteten måste upphöra. Identitetsbyggandet inom Anderssons diskurs kan anses ha fått tillägg, utifrån ett ekvivalenslogiskt perspektiv, i och med att de kriminella gängen omtalas i mer färgstarka ordalag. Samhällsmedborgaren och den kriminella utesluter varandra på ett tydligare sätt än innan, vilket specificerar diskursens identitet.

I en fortsatt diskussion kring de åtgärder som implementerats är även den relationella positioneringen av olika moment anmärkningsvärd. I de fall varvid exempelvis Sahlin (S) tidigare positionerade utanförskapsområden i kontrast till, och under hot av, den kriminella verksamheten väljer inte Andersson att följa samma rubricering. Istället läggs ett ytterligare fokus på andra faktorer. Exempelvis lyfts problematiken gällande hedersförtryck och undermåligt utformade planer för bidrag, specifikt gällande EBO (eget boende för asylsökande, med specifika regler för områden med socioekonomiska utmaningar). Kopplingen till den tidigare anspelningen på det "starka" samhället får dessutom en återbekräftelse:

"Fru talman! Vi har bara börjat. Riktningen är tydlig, och målet är glasklart. Det starka samhället ska finnas där och ställa upp för människor precis på samma sätt som så många människor är beredda att ställa upp för vårt land och ta sin del av ansvaret."

Magdalena Andersson (Riksdagen 2022)

Vidare fortsätter Andersson i liknande spår, varpå diskursens olika moment tydliggörs i deras ömsesidiga relation till varandra och nodalpunkten. Exempelvis framförs 'segregationen' som en grundläggande anledning till varför olika antagonistiska delar av samhället (t.ex. de kriminella gängen eller hedersförtrycket) haft möjlighet att växa.

Dessutom definieras nodalpunkten, samhället, i alltmer tydlig kontrast till de segregerade och bitvis antagonistiska delarna i utanförskapet. Deras ömsesidiga uteslutande av varandra förtydligas samtidigt som hotbilden mot befolkningen boende i utanförskapet också återkommer. Det är inte möjligt att identifiera utanförskapet och samhället som motsatta varandra, däremot har skillnaderna yrkats på i högre grad. Den diskursiva inställningen gentemot att å ena sidan leva i utanförskap och samtidigt anses inneha rollen som samhällsmedborgare antar här en viss misstänksamhet. Däremot negerar dessa två roller inte fullständigt varandra, vilket komplicerar diskursens formulering av samhällelig identitet.

“Fru talman! Segregationen är grogrunden för många av Sveriges största problem: otryggheten, brottsligheten och våldet. Därför kommer regeringen att vända på varje sten för att bryta segregationen och knäcka den organiserade brottsligheten.

Att stärka integrationen är fullständigt avgörande för att lyckas. Därför ska människor som har kommit till vårt land och har rätt att stanna här snabbt bli en del av samhällsgemenskapen och inte stå utanför i parallella skuggsamhällen.

Här har EBO-lagstiftningen, som tillåter asylsökande att få ersättning för eget boende, inneburit stora problem. Alltför ofta har asylsökande bosatt sig i områden som redan har stora socioekonomiska utmaningar. Där har bristen på bostäder lett till handel med hyreskontrakt på den svarta marknaden, trångboddhet och ytterligare social utsatthet.”

Magdalena Andersson (Riksdagen 2022)

Den kausala länken mellan utanförskapet och de olika samhällsproblem, till skillnad från exempelvis många av Löfvens anföranden, antas dock här. Däremot är inte denna länk direkt bunden till asylsökanden utan istället, genom hänvisningen till undermålig integration samt föreliggande socioekonomiska utmaningar, kopplad till diverse misslyckade politiska projekt. Med andra ord kan viss ompositionering påvisas i relation till olika moment, däribland mellan utanförskapet och exempelvis socioekonomiska förutsättningar, arbetslöshet och otrygghet. I och med att kausala samband har introducerats, där detta tidigare avvisades som förklaringsmodell, har en diskursiv omläggning ägt rum.

Dessutom delas den flytande signifikanten, utanförskap, i definition och avgränsning. Å ena sidan anses utanförskapet bidra till de ovan nämnda samhällsproblemen. Å andra

sidan identifieras ofta polisverksamhet och säkerhetstjänster som välbehövliga i dragkampen mellan samhällets stabilitet kontra gängens kriminalitet. Detta överensstämmer i högre grad med Sahlins och Löfvens beskrivning av utanförskapsområdena som i behov av samhällelig hjälp. Samtidigt uppenbarar sig vissa skiljelinjer i utformningen av denna hjälp, vari Andersson föreslår relativt långtgående preventiva (och interventionistiska) åtgärder både gällande risken för inträffandet av brottslig verksamhet och de underliggande riskfaktorerna. Med andra ord definieras utanförskapet inte bara utifrån ett beroendeförhållande gentemot samhället utan även i egenskap av att innehålla antagonistiska delar i opposition till samhällsbyggandet.

Utöver detta framför Andersson i sitt anförande ytterligare problembilder vari den kausala mekanismen bakom utanförskapet förtydligas. Artikulationen resulterar delvis i att de antagonistiska elementen tar form. Detta sker genom en beskrivning av vilka specifika samhällsstrukturer som bidrar till att motsätta sig samhällets integrationsprojekt. Religiösa grundskolor och de stundvis korrupta förtecken som ibland sammankopplas med dessa tillskrivs dessa underliggande antagonistiska delar av samhället.

“Extremister driver religiösa grundskolor som förstärker segregationen. Svenska skattepengar har hamnat hos såväl islamistpartier i Somalia som sexklubbar i Thailand.”

Magdalena Andersson (Riksdagen 2022)

Sammanfattningsvis bidrar Andersson till att omstöpa vissa delar av den socialdemokratiska diskursen. Inledningsvis omformuleras positioneringen och beskrivningen av flera moment, däribland arbetslösheten, segregationen och kriminaliteten. Istället för att vara särskilda områden utan direkt kausal koppling till tidigare benämnda “utrikes födda svenskar”, “asylsökanden” eller “nyanlända” föreslås på flera områden en revision. Underliggande strukturer kopplas till problembilden i utsatta områden, exempelvis religiös extremism och socioekonomiska faktorer, och inkluderas bland de element vars olika yttringar motsätter sig samhällets stabilitet. Idén om det tidigare nämnda konceptet, det “starka samhället”, återkommer med större kraft och informerar nästkommande diskussioner gällande problematiska aspekter genom dess skarpa kontrast i existensberättigande. I jämförelse med tidigare anföranden kan en förskjutning av diskursens centrala moment anses ha ägt rum. Detta utgörs framförallt i vad som sammankopplas med utanförskapet samt i hur de underliggande delar som betingas härvid karaktäriseras. Religiös extremism, ursprungsland, kriminalitet, hög arbetslöshet och otrygghet, samtliga utmärkta genom dess antagonism och kontrast till samhället, betecknas i befattning av antingen kausal samverkan eller som behov av hjälp.

Dessutom avvisas inte korrelationen mellan dessa ovan nämnda faktorer och utanförskapets karaktär. Utifrån ett delvis översiktligt perspektiv kan den diskursiva förändringen, inom vissa områden, anses vara grundläggande.

5.2 Moderaterna

5.2.1 2010 - Fredrik Reinfeldt

Dåvarande statsminister Fredrik Reinfeldt (M) inleder sitt anförande med att till stor del uttrycka sitt medhåll för Sahlins föregående kommentarer, framförallt gällande lägesbilden av Malmö. Samtidigt uppenbaras en viss skiljelinje, efter Reinfeldts fråga gällande “vem eller vilka” som utför de olika “vansinnesdåden” (dessa dåd åsyftar upptrappningen av våldsamheter i bland annat Malmö). Däremot uppmanar de båda till liknande åtgärder, varvid rättssamhällets intåg i diskussionen är välkomnat av båda partiledare:

“Jag tror att många kan känna igen sig i den beskrivning av oro som Mona Sahlin har gett.

Än viktigare i det här läget tycker jag är att rättssamhällets resurser är på plats för att svara på den fråga som vi trots allt inte har ett svar på: Vem eller vilka? Det är först när vi vet svaret på vem eller vilka som samhällets debatt och åtgärder kan fortsätta.”

Fredrik Reinfeldt (Riksdagen 2010)

I det efterföljande replikskiftet framgår även att Reinfeldts moderata diskurs till stor del kan sägas vara i linje Sahlins socialdemokratiska, framförallt gällande utanförskapsområden och den tätt kopplade kriminaliteten. Nodalpunkten framgår inte lika tydligt i dess överliggande positionering som i den socialdemokratiska, däremot erhåller fortfarande ‘samhället’ diskursens centrala position även här. Samtidigt omvandlas en del av det diskursiva fokuset av Reinfeldt till ett hittills ännu icke-definierat element (nämligen frågan gällande “vem eller vilka” som kan sägas vara ansvariga inför rättssamhället). Reinfeldt och Sahlin delar vissa diskursiva grundantaganden, såsom samhällets centrala position som nodalpunkt. Å andra sidan, varvid Sahlin vid flertal tillfällen avstod från att definiera vissa osäkra element efterföljs inte detta mönster av Reinfeldt. Detta belyses genom att undersöka Reinfeldts svar i slutet av det första replikskiftet med Sahlin:

“Jag har varit på samma boxningsklubb med Dallas i Malmö och tycker att det är fantastiskt att få ta del av deras arbete. Jag satt med en grupp av ungdomar som via boxningen kommit ut ur dåliga spiraler och dessutom med en polis som hade vuxit upp i samma område. Jag tror att man kan hitta viktiga svar hos Dallas på den där boxningsklubben.

Jag delar naturligtvis helt Mona Sahlins poäng att vi ska se över och se till att rättssamhällets resurser finns på plats och titta på om vi behöver förstärka i någon del.

Återigen: Vi måste först få svar på vem eller vilka och sedan gå vidare.”

Fredrik Reinfeldt (Riksdagen 2010)

Inledningsvis liknar Reinfeldts diskursiva positionering till stor del Sahlins. Samhällets kontrasterande och överliggande position som nodalpunkt i relation till utanförskapets problematik, som underliggande moment är nästan identisk sett till grundläggande antaganden. Däremot avslutar Reinfeldt delvis dennes artikulation genom att försöka omformulera beskrivningen av det icke-definierade elementet eller rentav potentiellt antagonistiska hotbilden (“vem eller vilka”). Detta är därigenom även en utmanande manöver gentemot Sahlins socialdemokratiska diskurs. Sahlins är tydlig med dennes ovisshet gällande elementets positionering och uttrycker i motsats till ovanstående uttalande; “...oavsett vem eller vilka så finns det allt fler illegala vapen...”. Istället kan den antagonistiska hotbilden, frågan gällande de ansvarigas identitet, av Sahlins delvis ignoreras genom att identifiera “illegala vapen” som den överliggande symbolen i relation till utanförskapsområden. Sahlins och Reinfeldt råkar härvid i konflikt mot bakgrund till några diskursiva skillnader (sett till avvägningen mellan odefinierat element eller antagonistisk hotbild, såsom “vem eller vilka”). Reinfeldt kan sägas yrka på tydligare identifikation av hotet.

I jämförelse med Sahlins tidigare anförande uppenbarar sig en tydlig skiljelinje i kontrast till Reinfeldts diskursiva tillvägagångssätt. Framförallt kan dessa belysas vid närmare utforskande av deras olika sätt att hantera alternativa diskurser. Som tidigare diskuterat antydde Sahlins vid flertal tillfällen skillnaderna mellan dennes socialdemokratiska diskurs och den sverigedemokratiska samt andra alternativa diskursiva tolkningar. Till skillnad från detta positionerar sig Reinfeldts moderata diskurs delvis avvisande dock samtidigt förstående i viss utsträckning :

“Javisst – det finns säkert kritik mot integrations- och invandringspolitiken, men det är att göra det för enkelt. Det viktiga är att erkänna att här har vi inte lyssnat tillräckligt bra. Inte jag, inte mitt parti, inte övriga riksdagspartier som fanns här före valet.

Där har vi mycket kvar att göra och en läxa att lära, men det är viktigt att påpeka att det här kan inte beskrivas som en enhetlig våg över Sverige. 6,7 miljoner av de röstberättigade röstade inte på Sverigedemokraterna. De har också en rätt att bli respekterade.”

Fredrik Reinfeldt (Riksdagen 2010)

Utöver detta finns även skillnader i beskrivningen av utanförskapets karaktär, i kontrast till den framförallt kriminella tappningen som Sahlin väljer att beskriva läget. I likhet med vissa tidigare nämnda politiska definitioner av “utanförskapet” eller gällande “utanförskapsområden” väljer Reinfeldt att på annat sätt formulera problemet, med ett särskilt fokus på arbetslösheten och de andra ekonomisk-politiska utmaningarna som grundlägger andra problemområden. I relation till andra alternativa diskurser avvisar Reinfeldt exempelvis den sverigedemokratiska förklaringsmodellen (vilket kan/kunde anses peka på kopplingen mellan arbetslöshet och ursprungsland eller andel asylsökande). Istället positionerar Reinfeldt arbetslösheten i kausal koppling till misslyckad utbildningspolitik. Den grundläggande positioneringen resulterar därigenom i budskapet att preventiva åtgärder har inte varit tillräckligt goda för att stoppa utvecklingen av t.ex. hög arbetslöshet. Utöver att avvisa vissa alternativa diskurser, accepteras samtidigt andra såsom dåvarande Folkpartiet:

“Där kommer viktiga reformer att komma på Jan Björklunds område med bättre kvalitet i utbildning, bättre resultat och också lärlingsutbildningar för att uppmuntra olika begåvningar genom den svenska skolan. Det är misslyckande i utbildningspolitiken som jag ser som kanske den enskilt viktigaste grunden till varför Sverige har en högre ungdomsarbetslöshet än många andra länder. Då är det problemet vi måste åtgärda, och dessa förändringar följer nu med viktiga utbildningsreformer under den här mandatperioden.”

Fredrik Reinfeldt (Riksdagen 2010)

I ett replikskifte med Jimmie Åkesson (SD) återupptar Reinfeldt denna linje gällande arbete, arbetslöshet och utbildningen. Anmärkningar görs från dennes sida gällande att dela upp samhällets medborgare i olika kategorier (tydligast i relation till inrikes- och utrikesfödda svenskar). Utifrån denna diskursiva positionering delar Sahlin och Reinfeldt

vissa utgångspunkter, även om viss skillnad kan utläsas i sätt att formulera vissa ståndpunkter.

Sammanfattningsvis återfinns vissa likheter i jämförelse med Sahlins socialdemokratiska diskurs, samtidigt som vissa strukturella skillnader är talande. Å ena sidan delar Reinfeldt och Sahlin en liknande beskrivning av lägesbilden gällande samhällets utanförskap. Dessutom formuleras 'samhället' som överliggande nodalpunkt inom båda diskurser. Å andra sidan framkommer vissa otydligheter i relation till icke-definierade element, såsom identifikation av de ansvariga för utanförskapet (t.ex. i relation till kriminalitet, otrygghet). Utöver detta positionerar sig Reinfeldt avvisade i relation till sverigedemokratiska diskursen, om än inte lika tydligt som Sahlin. Slutligen visar sig Reinfeldt vara villig att vid flertal tillfällen sälla sig till en folkpartistisk synvinkel gällande den kausala relationen mellan utbildning och arbetslöshet, samt därigenom också beskrivningen av de underliggande mekanismerna bakom utanförskapets framväxt. I relation till den antagonistiska hotbilden och diskursens nodalpunkt (samhället) återfinns det ömsesidiga uteslutandet av varandra i likhet med Sahlin, samtidigt som det efterfrågas en tydligare identifikation av de ansvariga.

5.2.2 2014 - Fredrik Reinfeldt

I sitt inledande anförande under partiledardebatten 2014 återkopplar Reinfeldt till tidigare nämnda ställningstaganden. Vissa symboler och flytande signifikanter samt den positioneringen av dessa i relation till varandra, som t.ex. utbildning, arbetslöshet och utanförskap avslöjar några grundläggande diskursiva antaganden. Arbetslösheten och de preventiva åtgärder tidigare nämnda (utbildningspolitik) erhåller samtliga en viktig plats inom beskrivningen av Sveriges utmaningar. För att "jobbskaparmaskinen Sverige" ska fungera krävs först en förståelse för den bredare svenska nationella predikamentet, menar Reinfeldt. Utifrån en översiktlig synvinkel beskriver Reinfeldt hur Sverige skiljer sig från resten av den utvecklade världen, i förutsättningar och vägval, samt att detta medför vissa svårigheter men också stora möjligheter. Vissa likheter kan ses med Löfvens anförande 2014, framförallt i beskrivningen av utmaningarnas fält:

“Vi står upp för anständiga och sjysta löner för alla jobb, men det är alltså på en högproduktiv arbetsmarknad där i princip alla jobb som kommer till är alltmer krävande. Det betyder naturligtvis att jobben förändras och kraven höjs. Nu ska allt fler människor paras ihop med alltmer avancerade jobb på en helt ny arbetsmarknad. Det passar vissa men inte alla.

Det finns de som har svårt att få plats, som inte hänger med. Den utmaningen har vi kämpat med de senaste åren, och jag vill säga att den är näst intill omöjlig. Men arbetet måste fortsätta. Alla människor behövs, alla jobb behövs, och ingen ska tryckas undan eller hamna utanför. Jag är övertygad om att alla människor vill och kan bidra utifrån sin egen förmåga och sina egna förutsättningar. Men då måste alla parter anstränga sig för att ge människor den chansen. Det är enda sättet att möta utmaningen.”

Fredrik Reinfeldt (Riksdagen 2014)

Utanförskapet betingas med problem som arbetslöshet och en tävlingsinriktad arbetsmarknad där vissa delar av befolkningen genom sin frånvaro påminner samhället om risken för ett utökat utanförskap. Dessa utmaningar framställs dock som sekundära, sett till deras ankring i utbildningsmöjligheter, i likhet med Reinfeldts tidigare artikulativa mål att få “...alla parter anstränga sig för att ge människor den chansen”. Den primära symbolen som sammankopplas till utanförskapets utmaning blir härmed tolerans, oavsett bakgrund eller sexualitet. Reinfeldt tydliggör denna ståndpunkt vid flera tillfällen:

“Nu ser vi hur allt fler som älskar varandra också får gifta sig med varandra; visa sin kärlek. Det finns fortfarande utmaningar. Det är fortfarande svårt för många människor som möts av fördomar och intolerans. Vi har en bit kvar, men den utveckling vi har sett är fantastisk.”

Fredrik Reinfeldt (Riksdagen 2014)

Ett försök till att artikulera den flytande signifikanten, utanförskapet, kan utifrån detta klargöras med hänvisning till både problembilden och förslaget på problemets lösning. Dessutom avslöjas andra antaganden i Reinfeldts moderata diskurs, framförallt tydliggjort i och med vad som avvisas som potentiella förklaringsmodeller. Gällande problembilden framkommer vissa grundläggande faktorer vilka bedöms möjliggöra för framväxten av utanförskap, enligt Reinfeldt. Brist på, eller undermålig form, av utbildning i kombination med intolerans och fördomar i arbetslivet får rollen som de fundamentala problemen. Utöver detta uppmålas det svenska samhällets öppenhet som inkongruent med förekomsten av olika former av intolerans. Med andra ord, i termer av kontinuitet, bör Sverige fortsätta på samma spår som tidigare förespråkats (med hänvisning till exempelvis flyktingpolitik och EU-inträde). Utifrån dessa diskursiva förtecken avvisas förklaringsmodeller som istället formulerar utanförskapet i termer av kulturella problem, ursprungsland, religiös extremism eller i dessa sammanhang

argumenterar för ett kausalt förhållande. Vidare beskriver Reinfeldt vad han anser vara del av den “goda” kontra “oroande” utvecklingen:

“Jag tror att detta beror på många saker. En viktig nyckel till vårt öppna samhälle ligger i att vi också är öppna mot omvärlden. Det följer av vårt EU-medlemskap, av Europas demokratisering. När vi har öppnat vårt land och när andra länder gjort samma sak krymper världen. Vi svenskar reser. Vi är nyfikna och öppna för nya kulturer och intryck, för människors likheter och olikheter. Jag är stolt över den utvecklingen. Den gör Sverige starkt.

Vid sidan av allt detta goda ser vi dock en parallell utveckling, en oroande utveckling som vi inte är ensamma om i världen men som växer även i vårt land - främlingsfientlighet, vi-och-de-tänkande, att se världen i svart eller vitt, näthat och dåliga könsrolls beteenden också bland dagens ungdomar.”

Fredrik Reinfeldt (Riksdagen 2014)

Sammanfattningsvis kan Reinfeldts diskurs tydliggöras i och med artikulationen av utanförskapet som flytande signifikant i relation till andra moment, såsom arbetslöshet eller intolerans, eller odefinierade element, sammankopplat med beskrivningar av tänkande präglad av “vi” och “dom”. Dessutom formuleras intolerans eller gruppindelning som i opposition till Sveriges tidigare öppna arv, exemplifierat av inträdet i EU eller tidigare förd flyktingpolitik. Dessutom, förkastas det (påstådda) kausala sambandet mellan utanförskapets områden och olika attribut hos de boende där, såsom ursprungsland eller sexualitet. Istället, utifrån Reinfeldts diskurs framkommer nodalpunkten, samhället (Sverige), som den centrala utgångspunkten. Denna nodalpunkt negerar i sin tur, genom sin tradition och historia, andra alternativa diskurser (såsom exempelvis den sverigedemokratiska). Reinfeldt avslutar med att återigen yrka på den grundläggande, toleranta och inklusiva linjen som överensstämmer med tidigare beskrivning av det svenska samhället. I vad som kan beskrivas som en delvis komplicerad beskrivning av antagonism identifieras “...främlingsfientlighet, vi-och-de-tänkande, att se världen i svart eller vitt...” som framstående kontrastbilder till Reinfeldts diskursiva formulering av samhället. Negationen av samhället, enligt Reinfeldt, blir härmed de antagonistiska hot som genom deras alternativa diskurser formuleras i exkluderande termer (gentemot t.ex. etniska grupper inom samhället) vilka i den moderata diskursen redan är inkluderade.

“Den kanske viktigaste slutsatsen är, och jag vill rikta mig till hela svenska folket, till var och en: Sverige är fantastiskt, men hoten mot vårt öppna samhälle ska tas på allvar. Och det börjar hos er. Ni har alla ett ansvar att skapa det samhälle ni själva vill leva i. Bli inte vi eller de, bara vi. Tack ska ni ha!”

Fredrik Reinfeldt (Riksdagen 2014)

5.2.3 2018 - Ulf Kristersson

I den inledande delen i Ulf Kristerssons (M) anförande berörs bilden av utanförskapet, här i relation till partiledarens besök i Fittja. Utifrån detta framkommer flera skiljelinjer, dels mellan kriminalitet och otrygghet som separerade och antagonistiska gentemot den ‘vanliga’ befolkningen. Samhället som nodalpunkt märks här, inte endast som en ledande symbol utan även här i viss likhet med Sahlin 2010, där de kriminella och deras medlemskap i det större samhälleligt kollektiva förnekas till fördel för “hederliga” människor. En ekvivalenslogisk slutsats utifrån detta kan sägas vara att medlemskap i samhället negeras av kriminalitet och vice versa.

“I förrgår var jag i Fittja utanför Stockholm och träffade poliser och lokala handlare. De vittnar om två saker. De berättar att de allra flesta som bor där är vanliga, hederliga människor: vuxna som går till jobbet varje dag, barn som lyckas bra i skolan och familjer som tror på framtiden. Det är långt ifrån de dramatiska kvällstidningsrubrikerna.

Men de är trötta på gängen som terroriserar och förstör. De tycker att staten måste bli tuffare mot dem som begår brott och ge 13-åriga och 14åriga grabbar hopp om ett bättre liv än det som kriminella gäng kan erbjuda och finansiera.”

Ulf Kristersson (Riksdagen 2018)

I de nästkommande delarna av anförandet beskriver Kristersson mer utförligt de närliggande problemen och utfärdar en varning att utvecklingen kan kulminera i ett förstört samhällskontrakt och parallellsamhällets accelererande framfart. Återigen kan den grundläggande artikulatoriska meningen framförallt som tydligast utläsas i positioneringen av de underliggande moment och element som berörs. Utanförskapet som flytande signifikant påverkas, som tidigare nämnts, av beskrivningen av problembilden samt hur andra ämnesområden som arbetslöshet eller identitet formuleras. En framstående tematisk symbol som framkommer är viljan till en reell möjlighet för nyanlända att behärska svenska språket och inte undermineras av undermålig skolverksamhet eller kriminalitet. I jämförelse med Reinfeldts diskurs fyra år tidigare finner vi flertalet skillnader. Positioneringen av ursprungsland som moment präglas av

dess koppling till utanförskapsområden samt de underliggande förtecken som problematiserar möjligheten att fullständigt förneka den tidigare diskuterade kausala sambandet däremellan. Kristerissons diskurs vidhåller en implicit avvaktande ställning, med vissa reservationer. Inledningsvis kan kopplingen mellan ursprungsland och utanförskapsområdenas växande problem förstås som delvis ifrågasatt, med hänvisning till att de "...flesta som bor där är hederliga, vanliga människor...". Å andra sidan kompliceras denna bild genom beskrivningen av de underliggande problemen som karaktäriserar utanförskapsområden :

“De här frågorna kommer valet att handla om, vad statsministern än vill: om lag och ordning, om risken med kriminella och parallella rättssystem, om hur de som har kommit till vårt land också ska komma in i vårt samhälle, leva på lön och inte på bidrag och lära sig hygglig svenska så att deras barn kan lära sig riktigt bra svenska. Och så handlar valet om välfärdens kärna, om skolans kvalitet och om sjukvårdens tillgänglighet. Valet kommer att handla om detta, för det är akuta problem som måste lösas - problem, inte spännande utmaningar.”

Ulf Kristersson (Riksdagen 2018)

Problembeskrivningen berör här delvis faktorer som återfinns i utanförskapsområden och som ofta beskrivs som unika för just dessa. Bristande skolkvalité, hög arbetslöshet till nackdel för välfärdssamhället och undermåliga språkkunskaper är några. Till skillnad från Reinfeldts i hög grad inklusiva definition av samhället och dess medlemmar pekar Kristersson på att vissa krav bör uppfyllas innan medlemskapet kan godkännas, eller åtminstone kan anses vara fullständigt. Flera av dessa krav kräver ett samarbete mellan samhällets resurser, likt polisiär närvaro och skolor, och individens samarbetsvillighet, exempelvis genom studier och arbete. Anmärkningsvärt kan vara ordvalet i den andra och tredje raden, från utdraget ovan; "...hur de som har kommit till vårt land också ska komma in i vårt samhälle...". Med andra ord har en viss skiljelinje dragits i och med positioneringen av vissa tidigare tydligt definierade moment, exempelvis ursprungsland eller asylsökande, i relation till nodalpunkten, samhället (eller här specificerat "...vårt samhälle..."). Utifrån en ekvivalenslogisk analys kan slutsatsen dras att Kristersson delvis formulerar en skiljelinje mellan "de som har kommit" och "vårt land" eller "vårt samhälle". Anledningarna som underbygger uttalandet finner vi i idén om att medlemskap i samhället delvis negeras av att inte "leva på lön" och att "lära sig hygglig svenska". Detta anknyter också till tidigare definitioner, utfärdade av närliggande borgerliga partier eller av Moderaterna, av utanförskapet som i grunden avskilt från samhället. Artikulationen av Kristersson tydliggör det dock på ett delvis annorlunda sätt,

framförallt i jämförelse med Reinfeldt. Problembilden av utanförskapet kopplas även stundvis samman i bredare bemärkelse med förörternas vid tillfällen liknande problem:

“Var sjätte elev lämnar nu nian utan betyg till gymnasiet. Det finns skolor i våra förorter där 60 eller 70 procent inte blir behöriga. Regeringen har blivit en följetong i Lagrådet med kritik som vi inte har sett tidigare i svensk politik. Ta Reepalu! Ta gymnasielagen och nu lagen om 9 000 ensamkommande! Detta är regeringsmaktens förfall.”

Ulf Kristersson (Riksdagen 2018)

I ett fortsatt replikskifte med Stefan Löfven (S) kan Kristerssons diskursiva positionering ännu tydligare märkas. I vad som inte kan tolkas på annat sätt än ett försök till sarkasm, eller ironi, kan vissa antaganden utläsas :

“Låt mig bara börja med detta: Begler har inte fått sparken. Nej, och skatterna har inte höjts i Sverige. Det förekommer inga gängskjutningar. Det finns inga vårdköer. Sverige har inga integrationsproblem. Orwell själv kunde inte ha sagt det bättre.

Det här är helt osannolikt. Begler sa i socialförsäkringsutskottet att hon uppfattade att regeringen har gjort valtaktiska överväganden. Antingen ljuger en högt respekterad svensk offentlig tjänsteman eller också ljuger regeringen.”

Ulf Kristersson (Riksdagen 2018)

I den övre delen i utdraget ovan kan den motsatta betydelse med säkerhet antas vara Kristerssons egentliga mening, vilket förmodligen ämnar att erhålla en tydlighet genom ironin i formuleringen. Med andra ord har skatterna höjts, det förekommer gängskjutningar, vårdköerna är alltför långa och Sverige har integrationsproblem, enligt Kristersson. Misslyckad politisk styrning, tillsammans med ökad kriminalitet, bristande polisiära resurser och ett odugligt integrationsprojekt är alla därmed, till viss del, delaktiga moment i förklaringen av utanförskapet. Kristerssons artikulation försöker häri att formulera utanförskapet, och i den bredare ordväxlingen även stora delar av samhällets politiska utmaningar. Utöver detta framkommer förnekandet av delar av den socialdemokratiska diskursen också tydligt. I kombination med tidigare utdrag kan momentet integration sammankopplas med den flytande signifikanten, utanförskapet. Detta markerar en skillnad i jämförelse med tidigare diskursiva formuleringar, framförallt i relation till det implicita antagandet (misslyckad integration koncentrerar sig i vissa områden).

Avslutningsvis kan Kristerssons diskurs utmärkas av flera positionella val, framförallt i relation till beskrivningen av nodalpunkten, utanförskapet som flytande signifikant och de andra momenten. Samhällets medlemskap, dess centrala möjlighet till inkluderande förtecken, definieras av utökade krav på individen innan detta tilldelas. Identitetsbyggandet kan här beskrivas som delvis förändrat, från Reinfeldt yrkande på samhällets öppenhet till Kristerssons gränsdragning mellan “vårt land” och “de som kommit hit”. Däremot, med hänvisning till det begränsade materialet i relation till Kristerssons uttalanden vid andra tillfällen, kan inte slutsatsen konklusivt dras att samhället nödvändigtvis utesluter de ovan berörda. Dessa krav, exempelvis arbete framför bidrag samt svenska språkkunskaper, påverkar i sin tur hur utanförskapet definieras. Detta medför slutligen att kopplingen mellan den misslyckade integration och utanförskapets framväxt påstås vara kausal samt potentiellt också svårare att preventivt förebygga, på grund av dess redan utvecklade skede.

5.2.4 2022 - Ulf Kristersson

Kristerssons inledning till första anförandet under partiledardebatten kan delvis beskrivas som en ny synvinkel på, eller potentiellt en förändrad planering, den diskursiva nodalpunkten. Samhället identifieras fortfarande som diskursens viktigaste och vanligaste anknytningspunkt, både i relation till identitet och nedåtgående moment. Däremot söker Kristersson genom dennes artikulation omformulera dess primära betydelse genom att hänvisa till två sidor av nationell, eller samhällelig, säkerhet. Sveriges yttre säkerhet positioneras i en undergiven ställning gentemot den motsvarande inre säkerheten.

“Fru talman! Precis som vi i Sverige nu påminns om att den yttre säkerheten är på mycket stort allvar är det hög tid att inse att den mest akuta politiska uppgiften just nu handlar om Sveriges inre säkerhet.

Politiken ska verkligen inte göra allt, men det finns saker som bara politiken kan göra. Statens kärnuppgifter, inre och yttre säkerhet, är politikens allra största ansvar. Misslyckas man här har man misslyckats med allt.”

Ulf Kristersson (Riksdagen 2022)

Nodalpunkten ställer härigenom på andra berörda moment och element ett krav på säkerheten, och varningen att om det misslyckas i detta avseende “...här har man misslyckats med allt”. Utöver detta beskriver Kristersson att vissa moment, såsom gängkriminella eller arbetslösa, genom sin närvaro i tillräckligt hög nivå påvisar ett sådant misslyckande. Framväxten av utanförskapsområden, eller av Kristersson benämnt

“utanförskapets land”, sammankopplas tydligt ihop med dessa berörda moment och element. Slutligen görs också kopplingen att denna utveckling aktivt bidrar till det tidigare nämnda misslyckandet med “allt”, som här närmast kan antas agera likt en synonym för samhället och dess grundläggande behov.

“Sverige får inte bli ett land där man anpassar sin vardag efter risken för hot, våld och trakasserier. Men nu kallas Sverige för Europas farligaste land.

Socialdemokraternas löfte om fler poliser ledde till att polistätheten nu är lägre än 2014. Det årliga löftet om att knäcka gängen ledde till 1 672 skjutningar på fem år, 750 nu ouppklarade mord och en helt förfärlig ökning av antalet ungdomar som utsätts för brutala rån.

Sverige är nu det växande utanförskapets land. Löftet om EU:s lägsta arbetslöshet ledde till EU:s fjärde högsta. Varannan vuxen invandrare kan inte försörja sig själv.”

Ulf Kristersson (Riksdagen 2022)

Den i föregående avsnitt av Kristersson icke avvisade kausala kopplingen mellan utanförskapet, som flytande signifikant, och moment som ursprungsland bekräftas med nyfunnen tydlighet här. Sverige som det “...växande utanförskapets land...” ses delvis som en effekt av att hög arbetslöshet inom vissa samhällsgrupper, exemplifierat genom den sista meningen i utdraget ovan. Samtidigt som den kausala kopplingen förtydligas mellan utanförskapet och arbetslöshet, kriminalitet samt ursprungsland äger även en parallell utveckling rum. Genom att positionera dessa moment som bidragande till utanförskapet kan även andra i respons placeras som motverkande. Kristersson introducerar härigenom olika samlingar moment i tydlig kontrast till varandra, i kombination med ett nästintill kategoriskt avvisande av socialdemokratiska diskursen samt även de representerade av V och MP:

“Fru talman! När Socialdemokraterna sätter ord på Sveriges problem är det inte gängmedlemmarna, hedersförtryckarna, ungdomsrånarna eller bidragsutnyttjarna som de verkligen vill komma åt utan som vanligt småsparare, löntagare och hårt arbetande företagare. Och vapnet är bekant: Höj skatten - på arbete, på sparande, på kapital, det vill säga bostäder. De är påhejade av Vänsterpartiet och Miljöpartiet.”

Ulf Kristersson (Riksdagen 2022)

Gångmedlemmarna, hedersförtryckarna, ungdomsrånarna och bidragsutnyttjarna ställs i ett närmast dikotomiskt förhållande till småsparare, löntagare och hårt arbetande företagare. Genom denna positionering har nodalpunkten erhållit ett attribut, dess säkerhet, med två separata avdelningar (inre och yttre). Dessutom har en avdelning, den inre säkerheten, placerats i en överliggande prioriterad position till den andra, den yttre säkerheten. Därigenom har vissa hot mot den inre säkerheten pekats ut och därtill sammankopplats med vissa hotbilder och moment, vilka i sin tur till stor del bidrar till och underbygger utanförskapet.

I de efterkommande anföranden och replikskiften som Kristersson deltar i framkommer ett diskursivt insisterande på en särskild del i dennes positionering av vissa moment, däribland bristen på utbildning och polisiära resurser, som grundläggande för utanförskapet. Därtill åkallas också de lagmässiga förändringar som anses utgöra en nödvändig grund för förändring. I utdraget nedan kan kriminaliteten ses som, enligt Kristersson, sammankopplad till polisiära resurser och hårdare rättsstatliga åtgärder för brott begångna.

“Det har varit 1 672 skjutningar under de år som Magdalena Andersson har varit finansminister och haft samlat ansvar för regeringens hela politik. Man har röstat nej till höjda polislöner, nej till resurser till åklagarna, nej till anonyma vittnen, nej till visitationszoner, nej till dubbla straff för gängkriminella och nej till att slopa generell straffrabatt för ungdomar. Man har röstat nej till allt det som har funkad i Danmark.”

Ulf Kristersson (Riksdagen 2022)

I en beskrivning av sitt eget regeringsunderlag, och därigenom ett avvisande av Socialdemokraternas motpart, framhåller Kristersson dessutom att kopplingen mellan ursprungsland, misslyckad integration och utanförskapets framväxt (och “skuggsamhället”) kräver minskad migration. Dessutom beskrivs den socialdemokratiska diskursen som oorganiserad och splittrad i kontrast till dennes egna alternativ, vilket också argumenteras anbelanga samhällets bästa. Med andra ord avvisas den politiska motståndarens alternativa diskursiva tolkning först med hänvisning till en omformulering av flytande signifikanter och moment, bland annat utanförskapet och dess förtecken, och sedan genom ett varnande finger där effekterna på nodalpunkten (samhället) åberopas.

“Det är ett regeringsunderlag som inser att riktig integration kräver minskad migration mot ett regeringsunderlag som vill att fler människor utan asylskäl ska få stanna i Sverige. Det är ett regeringsunderlag som vill ta itu med det farliga skuggsamhället med

människor som lever illegalt i Sverige och ett regeringsunderlag som häromdagen förstod att det problemet faktiskt finns.”

Ulf Kristersson (Riksdagen 2022)

Avslutningsvis skiljer sig Kristersson inte bara från Reinfeldt i vissa grundläggande diskursiva ståndpunkter utan även stundvis från sig själv, fyra år tidigare. Skillnaderna mellan denne och Reinfeldt antar i stort samma karaktär som tidigare. Däremot, vid jämförelse med fyra år tidigare, har en påbyggnad ägt rum där diskursen utökats och till viss del erfarit ett fokusskifte, i vissa områden. Gällande de tidigare förändringarna i och med utökade krav för samhälleligt medlemskap, kan Kristersson anses åter yrka på detta. Dessutom nämns att detta även bör medföra hårda negativa konsekvenser, om kraven inte uppnås, vilket exempelvis kan utgöras av utvisning eller längre fängelse. Utöver detta indelas de olika betingade momenten i relation till utanförskapet, exempelvis småsparare och gängkriminella i kontrast till varandra. Utöver detta identifierar Kristersson vissa grupper, “människor som lever illegalt i Sverige”, och exkluderar därigenom explicit deras medlemskap i den diskursiva definitionen av samhället. Den formella, lagliga, hänvisningen blir här den grundläggande motiveringen bakom denna ekvivalenslogiska uteslutning av det antagonistiska hotet (illegala invandrare eller kriminella). Den av Kristersson företrädde moderata diskursen kan anses försöka tillsluta definitionen av samhällsmedborgaren genom kontrasterande beskrivning av tidigare nämnda “småsparare” och “gängkriminella”. Utifrån ett annat perspektiv kan detta även beskrivas som ett artikulatoriskt försök till att definiera olika nivåer av medlemskap, exempelvis genom att uppmåla ett spektrum mellan de tidigare nämnda motsatserna. Det förefaller inte otänkbart att de tidigare benämnda kvalitéerna kopplade till samhällsmedborgaren såsom att kunna behärska “hygglig svenska” eller kapaciteten av att vara “småsparare” positionerar en rangordning. Med andra ord utesluter undermåliga språkkunskaper och bidragsberoende dess motsatser varpå beskrivningen av samhällsmedborgaren som diskursiv konstruktion blir snävare.

6 Slutsatser

Socialdemokraternas och Moderaternas respektive diskursiva förändringar kan anses vara grundläggande. Eftersom den diskursiva synen på utanförskapet och dess områden i sin tur framförallt påverkas av diskursens formulering av nodalpunkten, samhället, spelar denna utveckling en central roll. Under perioden mellan 2010 - 2014 delar både socialdemokratisk och moderat diskurs tillsammans ett tydligt fokus på samhället som tolerant, öppet och hjälpsamt. Även om dessa attribut inte försvinner i senare diskurser utvecklas de på olika sätt med varierande fokusskifte. Socialdemokraternas diskurs åberopar det 'starka' samhället och framställer utanförskapet som i behov av hjälp och intervention. Utvecklingen kan tacksamt kontrasteras mellan ledorden "hjälp" och "intervention" där kravet på förändring inom utanförskapet växer. Dessutom öppnar Magdalena Andersson under 2022 för möjligheten att även påtvinga denna förändring genom mer eller mindre aggressiva metoder, dock framgår inte större specificitet.

Den sociala, religiösa och kulturella grunden inom utanförskapet ses av båda partier som stundvis antagonistisk gentemot samhället. Moderaternas Ulf Kristersson använder sig av en liknande 'stark' samhällsidé dock med större fokus på dess kapacitet att genomdriva konsekvenser för den individ som inte sällar sig till samhällets regler. Denna delvis tillslutna diskursiva idé om samhället och dess hot riskerar att medföra vissa konsekvenser, framförallt i relation till den nivå av motståndskraft som samhället ämnar att använda. Samhällets antagonistiska gränser, utifrån de senaste diskurserna, har inte bara specificerats och tydliggjorts utan även begränsats. I kombination med partiernas yrkan på ett starkare samhälle, framförallt i relation till avvikandet från dessa gränser, finns möjligheten att konfliktlinjerna ökar. Kollisionen med samhällets gränser, i kraft av deras antagonistiska löfte, kan därav även medföra kraftigare åtgärder eftersom båda diskurser åberopat detta styrkande. Konceptualiseringen av 'vi' och 'dom' blir härigenom aktualiserat på ett politiskt plan i skiljelinjer mellan olika demografiska kategorier. Om ännu delvis vag i sin formulering, där brett tolkningsutrymme fortfarande finns, har däremot specificiteten om samhällets ideal och dess överföring till medborgarna ökat sedan 2010. Som tidigare nämnt har denna specificering också följts av en antagonistisk hotbild samt löften om starkare samhälleliga repressalier.

Översiktligt kan också den diskursiva förändringen beskrivas som en förflyttning från yrkan på ett internationellt medborgarskap (ett fokus på mångfaldens möjligheter), sett under Reinfeldt och Sahlin, till ett i högre grad nationellt definierat medborgarskap (ett

större fokus på kollektiv enighet) under Kristersson och Andersson. Uppkomsten av viss diskursiv yrkan, av båda partier, på samhällelig homogenitet sett till medborgarskapets kvalitéer kan bidra till en begränsning inom identitetens heterogena svängrum.

Den ekvivalenslogiska utvecklingen för båda partier kan uttryckas i en jämförelse mellan olika tidpunkter. Under 2010 kan den ekvivalenslogiska kedjan beskrivas i koppling till utanförskapets omgivande struktur (kriminalitet - arbetslöshet - utanförskap). Utanförskapet härleds under denna period också till en förklaringsmodell (kriminalitet - utbildningspolitiskt misslyckande → utanförskap). Mellanperioden mellan 2014-2018 introducerar framförallt nya symboler som förtecken till utanförskapet (kriminalitet - bakgrund - religiös extremism - låg utbildning - arbetslöshet - utanförskap). Däremot, förändras inte förklaringsmodellen i särskilt stor utsträckning. Detta förändras bitvis under 2018 och till stor del under 2022 efter en diskursiv ompositionering sett till anledningarna bakom utanförskapet (bakgrund - religiös extremism - arbetslöshet - kriminalitet - låg utbildning → utanförskap). En kausal koppling mellan utanförskap och det som tidigare endast antogs vara förtecken, som bakgrund eller religiös extremism, antas därigenom. Detta kan beskrivas som en successiv förändring som karaktäriseras av att ytterligare närliggande symboler introduceras samt att kausal koppling däremellan stundvis antas.

Inom Socialdemokraterna kan utrymmet för samhällets tolerans, åtminstone såsom Sahlin 2010 eller Löfven 2014 beskrev den, till viss del anses ha minskat utifrån ett diskursanalytiskt perspektiv. Därtill, till skillnad från både Sahlin och Löfven, omtalas utanförskapet av Andersson i termer av ursprungsland, kriminalitet och arbetslöshet. Dessutom antas stundvis korrelation samt ibland viss kausal koppling. Framställningen av utanförskapet inom Moderaternas diskurs har förändrats inom flera områden, framförallt sett till relationen mellan den enskilde medborgaren och majoritetssamhället. Krav på förändring inom utanförskapet framförs i kombination med ett utlovande om hårda repressalier gentemot den exempelvis är kriminell eller bidragsberoende. Utifrån ett översiktligt perspektiv kan Reinfeldts uppmaning till medborgerlig tolerans kontrasteras mot Kristerssons ansvarsutkrävande syn på medborgaren. Sammanfattningsvis kan både Socialdemokraternas och Moderaternas diskurs i relation till utanförskapet karaktäriseras av vissa gemensamma drag. Utanförskapet beskrivs som i behov av hjälp och förändring samtidigt som vissa samhälleliga ideal delvis hotas av dess framväxt. Diskursen präglas i stort av en balansgång mellan att formulera utanförskapet som i behov av hjälp och att bedöma potentiella hotbilder.

6.1 Sammanfattande tabell

	2010	2014	2018	2022
Socialdemokraterna (S)	<p>-Samhället tolerant och inklusivt</p> <p>-Utanförskapet: kriminalitet, inte grupptillhörighet eller ursprung som definierar, polisiär fråga</p> <p>(Mona Sahlin)</p>	<p>-Samhället tolerant och inklusivt</p> <p>-Utanförskapet; i behov av hjälp, inte grupptillhörighet som definierar</p> <p>(Stefan Löfven)</p>	<p>-Samhället; tolerant och inklusivt men 'starkt' och med krav på medborgaren</p> <p>-Utanförskapet; i behov av hjälp och intervention, krav på medborgare, inte grupptillhörighet som definierar, däremot kriminalitet</p> <p>(Stefan Löfven)</p>	<p>-Samhället tolerant och inklusivt men starkt, med krav på medborgare, ses som delvis hotat</p> <p>-Utanförskapet; i behov av hjälp och intervention, definieras dock av samband mellan kriminalitet, hög arbetslöshet och ursprungsland</p> <p>(Magdalena Andersson)</p>
Moderaterna (M)	<p>-Samhället tolerant och inklusivt</p> <p>-Utanförskapet definierat av kriminalitet, men fråga kring vem som är ansvarig för problemen</p> <p>(Fredrik Reinfeldt)</p>	<p>-Samhället tolerant och inklusivt</p> <p>-Utanförskapet; utbildning och intolerans som definierar, tolerans och öppenhet vägen framåt</p> <p>(Fredrik Reinfeldt)</p>	<p>-Samhället tolerant dock mindre inklusivt, tydligare krav på individen</p> <p>-Utanförskapet; koppling mellan misslyckad integration och framväxt av utanförskapsområden påstås vara kausal</p> <p>(Ulf Kristersson)</p>	<p>-Samhället tolerant dock mindre inklusivt, tydligare krav på individen och utlovade negativa konsekvenser vid uppfyllda krav</p> <p>-Utanförskapet; tidigare kausal koppling är fortfarande närvarande, skillnad görs mellan ex. "småsparare" och "gängkriminella"</p> <p>(Ulf Kristersson)</p>

Tabellen ovan sammanfattar de generella slutsatserna för varje analyserat valår sett till den diskursiva formuleringen av samhälle och utanförskap.

7 Diskussion

Det svenska samhället har förändrats på många olika sätt under den tid som studien undersökte och resultatet förstås bäst i relation till denna kontext. Kopplingen mellan Rasmus Paludans demonstration och de upplopp som följde därefter kan tolkas utifrån diskursens förändrade ton. Utanförskapets illegala förtecken, i form av kriminalitet och otrygghet, mötte här majoritetssamhällets lagar. Tillsammans med Ulf Kristerssons tidigare uppdelning av “småsparare” och “gängkriminella”, framträder den diskursiva bakgrunden. Dessutom kan den breda politiska uppslutningen bakom polisens resurser och våldsmonopol ses som en markör i relationen mellan det legala och illegala. Enligt tidigare nämnda Carl-Ulrik Schierup, Aleksandra Ålund och Anders Neergaards *Nation i ombildning* (2018) skulle detta kunna ses som ett uttryck för majoritetssamhällets uteslutande attityd gentemot de i utanförskap. Utifrån detta perspektiv kan diskursens begränsade definition utgöra en potentiell anledning till varför Paludans koranbränning bemöttes på detta sätt (Schierup m.fl. 2018: 17, 23-31). Dessutom, kan perspektivet anses få medhåll av Jens Rydgren i *Movements of exclusion: Radical right-wing populism in the Western world* (2005) där diskursens exkluderande definition av samhällets identitet kan ses som ett tecken på högerpopulistiska framgångar inom samhällsdebatten. I kombination med Laclau och Mouffes antagande att diskursens gränser är antagonistiska framstår upploppen som en effekt av att utanförskapet i högre grad positioneras i motsats till samhället (Rydgren, 2005: 131-136).

Därutöver kan även den språkliga aspekten tolkas utifrån en liknande synvinkel vid beaktande av de felöversättningar som efterföljde Ebba Buschs uttalande om “skadade islamister”. På Sveriges Radios arabiska och somaliska program översattes “islamister” istället till “muslimer” vilket inbegriper en betydligt större mängd människor (Fernstedt, 2022). I artikeln “The colonial legacy in educational language planning in Scandinavia: from migrant labor to a national ethnic minority?” (1996) diskuterar Skutnabb-Kangas språkets position som potentiell maktstruktur samt dess relevans som markör för exempelvis gruppstillhörighet. Undermålig svenska som markör för utanförskap i kontrast till majoritetssamhället har innan lyfts av exempelvis Ulf Kristersson. Densamme försvarade dessutom Buschs uttalande efter kritik av t.ex. Morgan Johansson (S) vid senare tillfälle. Härigenom framkommer diskursens positionering av olika symboler (t.ex. som språkkunskap eller religion) som en central del i bakgrunden till samhällets identitetsformering och samarbetsvillighet mellan olika grupperingar.

Utanförskapet och dess områden kan fortfarande anses vara omtvistade begrepp inom den politiska diskursen. Delvis på grund av denna variation gällande definitionen kan det också förväntas medföra tydliga skillnader även inom respektive politisk framhållning i relation till generell beskrivning samt förslag till förbättringsmöjligheter. Om förändringar inom det diskursiva utspelet kan observeras över tid tyder detta på ett ytterligare händelseförlopp, ett potentiellt skifte inom den berörda politiska diskursen. Anledningarna varierar oftast och kan bäst beskrivas i kraft av deras samarbete, kombinationen av samtliga rörliga diskursiva delar i ständig förändring och återkoppling med varandra. Både Socialdemokraternas och Moderaternas politiska diskurs rörande utanförskapet har sedan 2014 förändrats, inom flera avseenden. I relation till vad som enligt en politisk diskurs anses utgöra utanförskapet är ordets negativa betydelse en hjälpsam ledtråd. Svaret på frågan kring vad som 'utanförskapet' egentligen befinner sig utanför finner både socialdemokrater och moderater svar på i respektive definition av samhället. Med andra ord är utanförskapet, i kraft av vissa attribut eller avsaknaden av andra, på grund av detta separerat från samhället. Dessutom uppfattas diskursiv säkerhet i politiska uttalanden enligt vissa vara givande, i hopp om att uppnå en tillslutning inom ett visst område, vilket sedan möjliggör för utökade befogenheter i den diskursiva berättelsen.

Studien kan ifrågasättas utifrån dess möjlighet att uttala sig representativt om diskursiva förändringar över tidsperiod (2010-2022) eftersom endast ett tillfälle per år analyserats. Resultaten ger en bred insyn i de översiktliga förändringar som respektive parti genomgått, delvis till nackdel för möjligheten att djupare kartlägga förändringsprocessen mellan de olika intervallen. Utöver detta kan vissa generella slutsatser dras utifrån detta, framförallt gällande den diskursiva utvecklingen och en skiss över de effekter som kan efterfölja. Betänkligheterna får även tolkas i dess kontext, här i relation till den diskursiva förändringsprocessen. Med detta avses diskursers föränderlighet över längre tidsperioder samt vilket sätt att mäta som i detta avseende kan anses säkerställa reliabiliteten på bästa vis. I denna studie analyserades förändring över 12 år vilket därav ansågs bättre överensstämmande med färre, dock djupare, analys av få stickprov (var fjärde valår). I detta bredare avseende, belyses dock vissa delar av förändringsprocessen, exempelvis i relation till den successiva förändring som delvis kan kartläggas med mellanperioden 2014-2018.

Utvecklingen hos både Socialdemokraterna och Moderaterna kan utifrån ett diskursivt perspektiv anses vara potentiellt riskfyllt. Förändringarna har inneburit en snävare definition av vad som enligt respektive parti anses utgöra samhället samt de kvalitéer som medborgarskapet bör eftersträva eller inte. Denna begränsning sett till definitionen kan

negativt påverka de individer som inte upplever en möjlighet att uppnå dessa kvalitéer, exempelvis grupperingar i utanförskapsområden. I takt med att dessa områden i högre grad betecknas i relation till kriminalitet, religiös extremism, bidragsberoende och arbetslöshet uppkommer en ytterligare problembild. På grund av att dessa, av både Moderaterna och Socialdemokraterna, ofta karaktäriseras som antitetiska till samhällets ideal av medborgaren riskerar relationen mellan utanförskapet och majoritetssamhället att diskursivt finna sig på motsatta sidor i flera avseenden. För att återgå till de tidigare nämnda aktörpositionerna kan här uppstå ett potentiellt dilemma, exempelvis vid en kombination inom individens identitet som både "svensk" och "muslim". Med hänvisning till tidigare orsaksförklaring mellan medierapporteringen och skapandet av en egen identitet i utanförskapet framkommer detta tydligare (Elander m.fl. 2014). Navid Modiris beskrivning av "mellanförskapet" och risken för att ytterligare exkluderas genom omvärldens och samhällets perspektiv belyser situationen utifrån ett perspektiv nära aktörpositionens dilemma. Vid antagande att olika diskurser har möjligheten att exkludera vissa element och symboler samt att detta bidrar till en motsättning för vissa kan utanförskapets utanförskap förvärras ytterligare. Exempelvis, om person A identifierar sig som "svensk medborgare", "muslim" och "arbetslös" eller "bidragsberoende" finns möjligheten att en viss diskrepans infinner sig mellan aktörpositionerna. Detta eftersom arbetslösheten, i kraft av dess betingning med utanförskapet, inte väl sammanfaller med formuleringen av samhället och dess ideal. Dessutom, eftersom invandrarskapet och muslimsk extremism stundvis kopplas samman med utanförskapet, kan aktörpositionen riskera att bli överväldigad varpå diskursiv kompatibilitet hotas. Carl-Ulrik Schierup, Aleksandra Ålund och Anders Neergaards föregående diskussion kring en antagonistisk och främlingsfientlig politik, förd i termer av "inkluderande exkludering" återfinner vissa likheter med den diskursiva utvecklingen. Å ena sida kan stora delar av både Socialdemokraternas och Moderaternas diskurs övergripigt beskrivas i termer av tolerans och inklusivitet, från 2010 till 2022, framförallt med hänvisning till dess positionering av utanförskapet som i behov av hjälp. Å andra sidan kan samtidigt en begränsning av samhällets identitet observeras, exempelvis i relation till utanförskapets förtecken såsom arbetslöshet eller hög andel bidragsberoende (Schierup, Ålund & Neergaard, 2018: 17, 23-31). Diskursens antagonistiska gräns kan sägas delvis bekräfta tidigare tankegång eftersom det vid en snävare gränsdragning kan antas att konfliktlinjerna ökar i antal och styrka. Vid diskursiv beskrivning av utanförskapet har vissa förtecken, kausala eller inte i sitt samband, antagits. Diskursen har möjligheten att överensstämma, i högre eller mindre grad, med olika aktörpositioner. I delar av sin diskursiva berättelse finns risken för exkludering eller splittring av vissa aktörpositioner, t.ex. mellan "muslim", "arbetslös" och "svensk medborgare". Detta kan

också beskrivas i termer av samhällelig identitet i relation till assimilation kontra integration. Möjligheten infinner sig här att, eftersom den diskursiva beskrivning av samhällsmedborgaren och dennes kvalitéer har begränsats, att detta kan underförstås som en övergång från ett yrkande på integration till assimilation. Utifrån detta skulle den politiska diskursens utveckling kunna indikera större likheter med den danska modellen i synen på utanförskap och dess förtecken, i linje med Jensens och Söderbergs tidigare beskrivning (2021).

Misstanken om Sveriges “flyktingpolitiska svek”, såsom det omtalades av tidigare nämnda Nalin Pekgul i termer av att inte längre uppehålla en tidigare tradition av tolerans och inklusivitet, kan delvis styrkas i dess befogenhet (Pekgul, 2019). Sedan 2010 kan de stora diskursiva förändringar i koppling till det politiska händelseförloppet anses ha bidragit till ett fokusskifte från samhällets humanitära ansvar till dess möjlighet att säkerställa integration och i samma anda också motverka potentiellt antagonistiska krafter. En potentiell förklaring till detta skeende kan återfinnas i den i tiden parallella mediala utveckling som pågått under de senaste decennierna. Andrew Chadwicks föregående diskussion om den alltmer komplicerade och multifacetterade relationen mellan den mediala världen och politikens intressepunkter belyser detta. Sociala medier och andra alternativ till “gammelmedia” kan erbjuda en förklaringsmodell vari drastiska förändringar inom det politiskt-diskursiva förhållningssättet delvis finner en bakgrund (Chadwick, 2017). Gällande diskussionen kring vilket håll som den diskursiva förändringen kan anses riktas kan en mer detaljerad förklaring ge vissa ledtrådar. Både Socialdemokraterna och Moderaterna kan, i varierande grad, anses ha begränsat samhällets identitet enligt respektive diskurs. Enligt tidigare nämnda Jens Rydgren kan detta potentiellt indikera en viss påverkan från högerpopulistisk håll. Framförallt kan detta belysas i relation till förhållandet mellan tolerans för heterogenitet kontra homogenitet inom diskursens samhällsidentiteten. En förminskad tolerans för heterogenitet, exempelvis med hänvisning till vissa aktörspositioners predikament, och dess spelutrymme inom diskursens synsätt kan delvis anses understödja detta perspektiv (Rydgren, 2005: 131-136).

Tidigare hänvisade Magnus Ranstorp och Dos Santos ger uttryck för en teoretiskt perspektiv som delvis kan anses ha erhållit ytterligare utrymme i både Socialdemokraterna och Moderaternas diskurs (Ranstorp & Dos Santos, 2009). Den diskursiva positioneringen av samhällets ansvarsroller i relation till utanförskapets förtecken avslöjar förändringen. Sahlin och Reinfeldts respektive diskurs under 2010 definierade samhället i passiva och delvis paternalistiska termer i relation till

utanförskapet, som i behov av “hjälp”, “förståelse”, “beskydd” och “tolerans”. Denna positionering förändrades senare till att även inkludera en mer aktiv dimension och stöd i form av olika interventioner som ett svar på en hotbild mot samhället. Mona Sahlins förslag gällande utökade polisiär närvaro för att “beskydda” kan tacksamt kontrasteras med Magdalena Anderssons krav på att gängen ska “knäckas” och att segregationen ska “brytas”. I jämförelse med tidigare analys av utanförskapets betydelse inom riksdagsdebatten i Sverige kan inte en avsevärd förändring utläsas i jämförelse med denna studie (Davidsson, 2010). Däremot kan en omställning i relation till skiljelinjen mellan utanförskapet och dess förtecken uttydas, vilket inte längre är lika skarp som innan. Med andra ord, istället för definiera utanförskapet enbart utifrån dess avsaknad av vissa föredömliga kvalitéer (såsom laglydighet eller sysselsättning) kan en föreskriven underliggande hotbild sägas ha lagts till. Därigenom kan även den diskursiva definitionen av utanförskapet anses ha genomgått förändring. Detta ökar risken för att olika aktörpositioner ställs inför en s.k. social antagonism varpå en konflikt kan uppstå mellan exempelvis identifikation som ‘svensk’ i kontrast till den diskursiva formuleringen av ‘bidragsberoende’ eller ‘invandrare’.

7.1 Vidare forskning

Den utökade diskursiva öppning vilken åberopar samhällets styrka och dess kapacitet till kraftigare åtgärder gentemot de som utmanar diskursens gränsdragning kan medföra olika problem för framtiden. Vid ytterligare begränsning av samhällets gränser, exempelvis i och med diskursiv tillslutning gällande kulturella eller religiösa uttryck, finns möjligheten att de antagonistiska hoten också bedöms vara fler än förut. Konfliktlinjerna skulle därför löpa risken att bli oroväckande många med potentiellt skadliga utsikter för politisk sammanhållning och manövrering. Därmed finns ett behov för vidare forskning inom politisk diskursiv förändring, för att i tidigt skede kunna identifiera inkommande antagonistiska risker i en framtida prognos. Ytterligare ett område för vidare forskning skulle kunna inkludera fler partier för att undersöka om synen på utanförskap förändrats även här, i exempelvis KD, MP eller C.

Även forskning gällande kopplingen mellan det förändrade mediala landskapet och den politiska diskursens utveckling erbjuder möjligheter. Förändrade den mediala utvecklingen också det politiska spelet eller var detta en kombination av dessa två tillsammans? Att undersöka den kausala relationen mellan politiska förändringar och hur de större kommunikativa möjligheterna kan ge betydelsefulla förklaringar till de

förändringar som sker. Exempelvis, förståelsen för varför och bakgrunden till Ebba Buschs uttalande om att upploppen efter Paludan kräver en vidare medial, politisk och diskursiv kontextuell förklaringsmodell. På liknande sätt kan generella diskursiva förändringar inom politiska kontexten angripas för att bättre förklara händelseförlopp. Dessutom finns möjligheten att i högre grad kunna underbygga beslut, både sett till uttalanden och sakpolitiska beslut, med hänvisning till dess potentiella effekter på samhället i stort. Exempelvis blir frågan relevant gällande samhällets segregation och den delvis misslyckade integrationen. En möjlighet hade varit en enkätstudie som kartlägger påverkan av politiska uttalanden på människors uppfattning av identitet, tillhörighet eller möjligheten till att undkomma utanförskap. Ännu en möjlighet hade kunnat vara intervjustudier med exempelvis invånare i utanförskapsområden för att tydligare kartlägga om den diskursiva förändringen påverkat deras identitetsskapandet eller synsätt gentemot det kringliggande samhället.

8 Referenser

- Balksjö, J, 2010. En fråga för hela Sverige, *Aftonbladet*. Hämtad 2022-05-10:
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/qnJoMO/en-fraga-for-hela-sverige>
- Berger, E, 2015. Så vill Löfven motverka segregationen, *SVT*. Hämtad 2022-04-24:
<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/sa-vill-lofven-motverka-segregationen>
- Davidsson, T, 2010. Utanförskapelsen. En diskursanalys av hur begreppet utanförskap artikulerades i den svenska riksdagsdebatten 2003-2006. *Socialvetenskaplig tidskrift*, 17(2), s.149-169. Hämtad 2022-04-05: <https://socvet.se/article/view/2485>
- Davies, G, & Mian, T, 2010. The reputation of the party leader and of the party being led. *European Journal of Marketing*. Hämtad 2022-03-14:
<https://www.emerald.com/insight/content/doi/10.1108/03090561011020453/full/html>
- Däldborg, L, 2022. Hård kritik mot Busch efter uttalande: "Hör inte hemma i en rättsstat", *SR*. Hämtad 2022-05-14:
<https://sverigesradio.se/artikel/justitieministern-om-busch-ar-hon-inte-riktigt-klok>
- Edstam, K, 2021. Hur framställs migration och utläningar diskursivt i statliga utredningar? Ur följderna av "flyktingkrisen 2015". *Lunds Universitet*. Hämtad 2022-04-21: <https://lup.lub.lu.se/student-papers/search/publication/9055552>
- Ekgren, M, & Oscarsson, H, 2015. Ett liv efter nya Moderaterna?. *Statsvetenskaplig tidskrift*, 117(2). Hämtad 2022-03-24: <https://journals.lub.lu.se/st/article/view/12921>
- Elander, I, Fridolfsson, C, & Gustavsson, E. (2015). Swedish Muslims and secular society: Faith-based engagement and place. *Islam and Christian-Muslim Relations*, 26(2), s.145-163. Hämtad 2022-03-26:
<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/09596410.2015.1013324>
- Fernstedt, N, 2022. Ebba Busch översattes fel - nu kräver KD möte med SR, *Aftonbladet*. Hämtad 2022-05-21:
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/Kzgbny/islamister-blev-muslim-er-hos-sr-oversatte-busch-fel>
- Fredén, A. och Sikström, S, 2021. Reevaluating the Influence of Leaders Under Proportional Representation: Quantitative Analysis of Text in an Electoral Experiment, *Frontiers in Psychology*. Hämtad 2022-03-26:
<https://www.frontiersin.org/articles/10.3389/fpsyg.2021.604135/full>
- Funke, M, 2016. Nyhetsdokumentär: När Sverige stängde gränsen, *SR*. Hämtad 2022-05-05: <https://sverigesradio.se/avsnitt/700845>
- Granlund, J, 2022. M-ledaren försvarar Ebba Busch om skott mot våldsverkare, *Aftonbladet*. Hämtad 2022-05-11:

- <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/28z1EG/m-ledaren-forsvarar-ebba-busch-om-skott-mot-valdsverkare>
- Grosshög, H, 2022. Paludan: “Är ju inte jag som har gjort upplopp”, *Dagens Nyheter*
Hämtad 2022-05-15:
<https://www.dn.se/varlden/paludan-ar-ju-inte-jag-som-har-gjort-upplopp/>
- Ingen författare, 2021. Historik. *Migrationsverket*. Hämtad 2022-04-05:
<https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Pressrum/Vanliga-fragor-fran-journalister/Historik.html>
- Ingen författare, 2022. Ebba Busch (KD): Varför sköt inte polisen skarpt?, *SR*. Hämtad 2022-05-13:
<https://sverigesradio.se/avsnitt/ebba-busch-kd-varfor-skot-inte-polisen-skarpt>
- Ingen författare, 2020. M: Antalet utanförskapsområden ökar, *SVT*. Hämtad 2022-04-25:
<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/m-antalet-utanforscapsomraden-okar>
- Ingen författare, 2022. Utsatta områden - polisens arbete, *Polisen*. Hämtad 2022-05-08:
<https://polisen.se/om-polisen/polisens-arbete/utsatta-omraden/>
- Ingen författare, 2019. Löfven: Organiserad brottslighet beror inte på var man är född, *Dagens Nyheter*. Hämtad 2022-04-16:
<https://www.dn.se/nyheter/politik/lofven-organiserad-brottslighet-beror-inte-pa-var-man-ar-fodd/>
- Ingen författare, 2015. “Man gör sin plikt och då får man sina rättigheter”, *Dagens Nyheter*. Hämtad 2022-04-23:
<https://www.dn.se/ekonomi/man-gor-sin-plikt-och-da-far-man-sina-rattigheter/>
- Jahanmahan, F, & Persson, C, 2017. Civilsamhället tvingas axla flyktingpolitikens svek, *Göteborgs-Posten*. Hämtad 2022-04-12:
<https://www.gp.se/debatt/civilsamh%C3%A4llet-tvingas-axla-flyktingpolitikens-svek-1.4876730>
- Jensen, G, & Söderberg, R, 2021. Governing urban diversity through myths of national sameness—a comparative analysis of Denmark and Sweden. *Journal of Organizational Ethnography*, 11(1), 5-19
- Killgren, S, & Sjögren, H, 2022. Ebba Busch: Varför sköt man inte skarpt?, *SVT*. Hämtad 2022-05-13:
<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/ebba-busch-varfor-skot-man-inte-skarpt>
- Malmqvist, Aprea M, 2022. Upplottsfrågor till partiledarna: Borde lagts ner med buntband, *Aftonbladet*. Hämtad 2022-05-13:
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/k6rxEa/partiledare-i-sverige-om-upploppen-fem-fragor-och-svar>

- Ohlin, J, 2018. Här är partierna som tappat mest till SD, *SVT*. Hämtad 2022-05-09:
<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/har-ar-partierna-som-tappat-mest-till-sd>
- Olander, P, och Tzelgov, Eitan, 2018. Men hur uttrycker du dig?! Hur riksdagsledamöter talar om migration, *Politologerna*. Hämtad 2022-04-11:
<https://politologerna.wordpress.com/2018/11/20/men-hur-uttrycker-du-dig-hur-riksdagsledamoter-talar-om-migration/>
- Svensson, O, Forsberg, O, & Hagberg, S, 2015. Mitt Europa bygger inga murar, vi hjälps åt, *Aftonbladet*. Hämtad 2022-04-23:
<https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/3jxQ5d/mitt-europa-bygger-inte-murar-vi-hjalps-at>
- Pekgul, N, 2019. Därför måste Sverige förbli mångkulturellt, *Expressen*. Hämtad 2022-04-13:
<https://www.expressen.se/kultur/darfor-maste-sverige-forbli-mangkulturellt/>
- Peterson, D, & Kudo, P, 2022. Ebba Busch: Varför sköts det inte skarpt?, *Svenska Dagbladet*. Hämtad 2022-05-15:
<https://www.svd.se/a/G3LWyJ/ebba-busch-varfor-skot-polisen-inte-skarpt>
- Prop. 1975:26 *Regeringens proposition om riktlinjer för invandrar- och minoritetspolitiken m. m.* Hämtad 2022-04-26:
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-lagar/dokument/proposition/regeringens-proposition-om-riktlinjer-for_FY0326
- Polisregion Öst, 2022. Upploppen under påskhelgen - en uppdatering av läget, *Polisen* Hämtad 2022-05-11:
<https://polisen.se/aktuellt/nyheter/2022/april/upploppen-under-paskhelgen--en-uppdatering-av-laget/>
- Ranstorp, M & Dos Santos, J, 2009. Hot mot demokrati och värdegrund - en lägesbild från Malmö. *Centrum för asymmetriska hot terrorismstudier (CATS)*. Hämtad 2022-05-07:
<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1235964/FULLTEXT01.pdf>
- Riksdagen, 2010. *Partiledardebatt* [Video]. Hämtad 2022-04-16:
https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/partiledardebatt/partiledardebatt_GYC120101103pd
- Riksdagen, 2014. *Partiledardebatt* [Video]. Hämtad 2022-04-17:
https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/partiledardebatt/partiledardebatt_H2C120141008pd
- Riksdagen, 2018. *Partiledardebatt* [Video]. Hämtad 2022-04-17:
https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/partiledardebatt/partiledardebatt_H5C120180613pd

- Riksdagen, 2022. *Partiledardebatt* [Video]. Hämtad 2022-04-17:
https://www.riksdagen.se/sv/webb-tv/video/partiledardebatt/partiledardebatt_H9C120220112pd
- Roelofs, K, & Salonen, T, 2019. Insatser i "utsatta" områden: en analys av 20 års områdesutveckling och lärdomar inför framtiden. *Bostad 2030*. Hämtad 2022-04-04:
<https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:1410165/FULLTEXT01.pdf>
- Skutnabb-Kangas, T, 1996. The colonial legacy in educational language planning in Scandinavia: from migrant labor to a national ethnic minority?. *International Journal of the Sociology of Language*, 1996(118), 81-106. Hämtad 2022-04-10:
<https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/ijsl.1996.118.81/html>
- Stenevi, M, 2022. Därför sköt inte polisen skarpt, Ebba Busch, *Aftonbladet*. Hämtad 2022-05-16:
<https://www.aftonbladet.se/debatt/a/z72G1b/stenevi-darfor-skot-inte-polisen-skarpt-ebba-busch>
- Sundin, J, & Bolling, A, 2018. Europa börjar bygga murar, och sitter bakom dem och kurar-En diskursanalys av EUs säkerhetsisering av migration under åren 2015 till 2017. *Lunds Universitet*. Hämtad 2022-04-17:
<https://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=8940109&fileId=8940135>
- Thelin, K, 2016. Med polisen i centrum. *Timbro*. Hämtad 2022-04-03:
https://timbro.se/app/uploads/2016/02/med_polisen_i_centrum.pdf
- Zangana, B, 2020. Löfvens vändning: Kopplar ihop stor migration med brottsutvecklingen, *SVT*. Hämtad 2022-04-14:
<https://www.svt.se/nyheter/inrikes/lofven-ser-sociala-spanningar>

Litteraturlista

- Björkemarken, M, 2014. *Begreppet utanförskap*. Stockholm: LO-tryckeriet.
- Carlbohm, A, 2003. *The imagined versus the real other: Multiculturalism and the representation of Muslims in Sweden*. Media-Tryck
- Chadwick, A, 2017. *The hybrid media system: Politics and power*. Oxford University Press.
- Dahlstedt, M, 2018. *Förortsdrömmar: Ungdomar, utanförskap och viljan till inkludering*. Linköping University Electronic Press.
- Gerell, M, Hallin, O, Nilvall, K, & Westerdahl, S, 2020. *Att vända utvecklingen: från utsatta områden till trygghet och delaktighet*. Malmö Universitet
- Holmberg, S, & Oscarsson, H, 2011. Party leader effects on the vote. I: Aarts, K, m.fl (red.) *Political leaders and democratic elections*, s.35-51.

- Howarth, David R, Norval, Aletta J, & Stavrakakis, Yannis, (red.), 2000. *Discourse theory and political analysis, hegemonies and social change*. Manchester: Manchester University Press
- Howarth, David R, 2007. *Diskurs*. 1. uppl. Malmö: Liber
- Laclau, E & Mouffe, C, 1985. *Hegemony & socialist strategy*. London: Verso
- Laclau, E, (red.) 1994. *The making of political identities*. London: Verso
- Laclau, E & Mouffe, C, 2001. *Hegemony and socialist strategy: towards a radical democratic politics*. 2. ed. London: Verso
- Laclau, E, 2014. *The Rhetorical Foundations of Society*. London : Verso
- Laclau, E, 2015. *Ernesto Laclau: post-marxism, populism, and critique*. London: Routledge
- Lahdenperä, P, 2016. "Nyanlända: Utmaning för interkulturellt ledarskap". I: Lorentz, B & Bergstedt, B, (red.) *Interkulturella perspektiv: Pedagogik i mångkulturella lärandemiljöer*. Lund: Studentlitteratur AB, s.73-98.
- Lozic, V, & Dahlstedt, M, 2017. Färgblind rasism : problemföräldrar, utanförskapsområden och fostran till svenskhet. I: Hübinette, T, (red.) *Ras och vithet : Svenska rasrelationer i går och i dag*, s.215–236. Lund: Studentlitteratur
- Modiri, N, 2017. *Hej system: en personlig berättelse om flykt och mellanförskap*. Stockholm: Forum
- Olausson, U, 2005. *Medborgarskap och globalisering: Den diskursiva konstruktionen av politisk identitet*. Örebro universitetsbibliotek.
- Ranstorp, M, Ahlin, F, Hyllengren, P, & Normark, M, 2018. *Mellan salafism och salafistisk jihadism: Påverkan mot och utmaningar för det svenska samhället*. Försvarshögskolan (FHS).
- Rydgren, J, 2005. *Movements of exclusion: Radical right-wing populism in the Western world*. Nova Publishers.
- Sanandaji, T, 2017. *Massutmaning*. Word Audio Publishing.
- Torfinn, Jacob, 1999. *New theories of discourse: Laclau, Mouffe and Žižek*. Oxford: Blackwell
- Winther Jørgensen, M & Phillips, L 2002. *Diskursanalys som teori och metod*. Lund: Studentlitteratur
- Ålund, Aleksandra, Schierup, Carl-Ulrik & Neergaard, Anders (red.), 2018. *Nation i ombildning: essäer om 2000-talets Sverige*. Första upplagan Stockholm: Boréa Bokförlag